

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Komparativní analýza dvou překladů dětské knihy
A Bear Called Paddington

(diplomová práce)

Olomouc 2022

Bc. Kristýna Lušková

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Komparativní analýza dvou překladů dětské knihy
A Bear Called Paddington

Comparative Analysis of Two Translations of the
Children's Book *A Bear Called Paddington*

(diplomová práce)

Autor: Bc. Kristýna Lušková

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucí práce Mgr. Jitce Zehnalové, Dr. za veškeré konzultace, materiály a cenné rady, které mi v průběhu psaní této práce poskytla. Dále bych také chtěla poděkovat své rodině, příteli a přátelům za neutuchající podporu.

Anotace

Autor:	Bc. Kristýna Lušková
Katedra:	Katedra anglistiky a amerikanistiky
Studijní obor:	Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad
Název česky:	Komparativní analýza dvou překladů dětské knihy <i>A Bear Called Paddington</i>
Název anglicky:	Comparative Analysis of Two Translations of the Children's Book <i>A Bear Called Paddington</i>
Vedoucí práce:	Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.
Počet stran:	93
Počet znaků:	116 353
Přílohy:	1x CD

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá komparativní analýzou dvou překladů dětské knihy *A Bear Called Paddington*. Teoretická část nejprve představuje analyzované dílo, dále se zabývá oblastí dětské literatury a je ukončena popisem parametrů zvolených pro srovnávací analýzu překladů, které jsou následující: 1. délky vět, 2. zdobněliny, 3. spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky, 4. exotizace a domestikace u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, 5. adekvátnost a přijatelnost překladu, 6. kurzíva použita pro zdůraznění, 7. stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte – tykání při prvním setkání. Praktická část dále tyto parametry analyzuje a zjišťuje, jak hojně či jakým způsobem je překladatelky převáděly, a zda byly jejich překladatelské strategie vhodné pro překlad dětské literatury. Zjištěné výsledky jsou podrobně uvedeny v praktické části práce a obecněji pak v závěru práce.

Klíčová slova: komparativní analýza, dětská literatura, délky vět, zdobněliny, spisovný, hovorový, nespisovný jazyk, exotizace a domestikace, adekvátnost a přijatelnost, emfatická kurzíva, způsoby oslovení

Annotation

This diploma thesis covers a comparative analysis of two translations of the children's book *A Bear Called Paddington*. Theoretical part firstly introduces the book, then it states information about children's literature and it is concluded with a description of parameters chosen for the comparative analysis, where the parameters are as follows: 1. sentence length, 2. diminutives, 3. standard, colloquial and non-standard language, 4. exoticization and domestication in the translation of proper names, names of places and monetary units, 5. adequacy and acceptability of the translation, 6. emphatic italics, 7. stylization of the main character as a child – using T form (less formal form of address). The practical part further analyses these parameters to see how frequently or in what ways the translators translated them, and whether their translation strategies were appropriate for translating children's literature. The findings are presented in detail in the practical part of the thesis and more generally in the conclusion.

Keywords: comparative analysis, children's literature, sentence length, diminutives, standard, colloquial, non-standard language, foreignization and domestication, adequacy and acceptability, emphatic italics, forms of address

Seznam zkratk

- HJP Hovorové jazykové prostředky
NJP Nespisovné jazykové prostředky
VT Výchozí text

Obsah

Anotace	5
Seznam zkratk	7
Obsah	8
Úvod.....	11
1 Informace o knize <i>Medvídek Paddington</i>	14
1.1 Kniha <i>Medvídek Paddington</i>	14
1.2 Michael Bond	14
1.3 Překladatelky.....	15
1.3.1 Životopis Kateřiny Hilské.....	16
1.3.2 Životopis Dominiky Křesťanové	16
1.3.3 Životopis Lucie Křesťanové	16
1.4 <i>Medvídek Paddington</i> a socio-kulturní otázka migrace.....	17
2 Dětská literatura – vývoj, koncept dětství, cenzura, definice a cílový čtenář.....	18
2.1 Vývoj přístupů k dětské literatuře.....	18
2.2 Koncept dětství.....	19
2.3 Cenzura	20
2.4 Definice dětské literatury / knihy pro děti.....	21
2.5 Cílový čtenář	21
3 Parametry zvolené pro srovnávací analýzu.....	23
3.1 Relevantní v rámci teorie překladu dětské literatury	23
3.1.1 Délky vět.....	23
3.1.2 Zdrobněliny	24
3.1.3 Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky.....	24
3.1.4 Exotizace a domestikace	26
3.1.5 Adekvátnost a přijatelnost překladu.....	27
3.2 Relevantní v rámci překladatelských strategií obecně.....	28

3.2.1	Kurzíva	28
3.2.2	Stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání)	28
4	Metodologie	30
4.1	Sběr a zpracování dat	32
5	Praktická část	33
5.1	Analýza překladů	33
5.1.1	Analýza I – Délky vět	34
5.1.1.1	První část analýzy I.....	34
5.1.1.2	Shrnutí analýzy I.....	37
5.1.2	Analýza II – Zdrobněliny	38
5.1.2.1	První část analýzy II	38
5.1.2.2	Druhá část analýzy II	40
5.1.2.3	Zdrobněliny v pásmu vypravěče a v pásmu postav	42
5.1.2.4	Shrnutí analýzy II.....	43
5.1.3	Analýza III – Hovorové a nespisovné jazykové prostředky	44
5.1.3.1	První část analýzy III	44
5.1.3.2	Druhá část analýzy III.....	48
5.1.3.3	Shrnutí analýzy III	51
5.1.4	Analýza IV – Exotizace a domestikace.....	52
5.1.4.1	První část analýzy IV	52
5.1.4.2	Druhá část analýzy IV.....	54
5.1.4.3	Shrnutí analýzy IV	57
5.1.5	Analýza V – Adekvátnost a přijatelnost překladu.....	59
5.1.5.1	Shrnutí analýzy V	63
5.1.6	Analýza VI – Kurzíva	64
5.1.6.1	První část analýzy VI.....	64

5.1.6.2	Druhá část analýzy VI.....	65
5.1.6.3	Kurzíva ve VT	68
5.1.6.4	Shrnutí analýzy VI.....	70
5.1.7	Analýza VII – Stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání).....	71
5.1.7.1	První část analýzy VII.....	71
5.1.7.2	Druhá část analýzy VII	73
5.1.7.3	Shrnutí analýzy VII.....	75
	Závěr	76
	Summary	80
	Bibliografie	85
	Primární zdroje.....	85
	Sekundární zdroje.....	85
	Seznam tabulek a grafů	91
	Tabulky	91
	Grafy	92
	Přílohy	93

Úvod

Oblast překladu dětské literatury se stále více dostává do popředí zájmu teorie překladu a je stále více relevantní a vcelku frekventovaně analyzovanou oblastí translatologie. Z těchto důvodů jsem se i já rozhodla na tuto oblast v rámci své diplomové práce zaměřit.

V práci se zabývám komparativní analýzou dvou českých překladových verzí dětské knihy *A Bear Called Paddington* od britského autora Michaela Bonda. První překladovou verzi, která byla vydána roku 2000 nakladatelstvím Albatros, vytvořila Kateřina Hilská. Druhou překladovou verzi, která byla vydána roku 2010 nakladatelstvím Mladá fronta, vytvořily Dominika a Lucie Křesťanovy. Má práce se primárně zabývá rozdíly v jejich překladech a s tím související funkcí jejich překladatelských strategií a řešení v rámci teorie překladu dětské literatury. Jak uvádí Puurtinenová (1998, s. 525), při překladu dětských knih je někdy nutné daný překlad upravit podle toho, co se jeví jakožto vhodné překladatelské řešení pro dětské čtenáře, avšak také podle toho, co vyžaduje kultura a normy cílového jazyka.

Z pohledu metodologie je tato diplomová práce založena na empirické analýze překladů, kdy si nejprve vytvářím předběžnou srovnávací analýzu a na jejím základě volím parametry a z nich vycházející výzkumné otázky a podotázky. Parametry jsou relevantní primárně v rámci teorie překladu dětské literatury a dále také i v rámci překladatelských strategií v obecnějším slova smyslu. V práci uplatňuji jak kvantitativní výzkum (sběr dat, vyjádření výsledků čísly a procenty), tak kvalitativní výzkum (interpretace překladů na základě teoretických zdrojů, vlastní interpretace překladů).

V teoretické části nejprve představuji analyzované dílo – stručný děj, autora, překladatelky českých překladových verzí a možné interpretace. Ve druhé kapitole se dále zabývám dětskou literaturou – jejím historickým vývojem, konceptem dětství, cenzurou, definicí a cílovými čtenáři. Poslední třetí kapitola je pro teoretickou část stěžejní, jelikož v ní popisuji parametry zvolené pro srovnávací analýzu překladů. Parametry relevantní v rámci teorie překladu dětské literatury jsou: 1. délky vět, 2. zdobněliny, 3. spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky, 4. exotizace a domestikace u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, 5. adekvátnost a přijatelnost (míra přizpůsobení

cílovému jazyku). Parametry relevantní v rámci překladatelských strategií v obecnějším slova smyslu jsou: 6. kurzíva použitá pro zdůraznění, 7. stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte – tykání při prvním setkání. U parametrů relevantních pro překlad dětské literatury uvádím, jakým způsobem o jejich převodu diskutují či polemizují odborné zdroje.

V praktické části se dále snažím získat odpovědi na tyto výzkumné otázky a podotázky vycházející z daných parametrů, kdy mi zodpovězení dílčích podotázek dopomáhá k zodpovězení výzkumných otázek:

Hlavní výzkumná otázka 1: Které z překladatelek volí vhodnější překladatelské strategie pro dětské čtenáře?

- **Výzkumná podotázka 1:** Rozdělují věty častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 2:** Používají zdobněliny častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 3:** Používají hovorové a nespisovné jazykové prostředky v pásmu postav a v rámci Paddingtonových vzkazů častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 4:** Používají u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek Křesťanovy a Hilská spíše metodu domestikace nebo exotizace?
- **Výzkumná podotázka 5:** Vykazuje větší míru přizpůsobení (přijatelnost) spíše překlad Křesťanových nebo Hilské?

Výzkumná otázka 2: Které další překladatelské strategie překladatelky používají a do jaké míry jimi své překlady odlišují?

- **Výzkumná podotázka 6:** Používají kurzívu pro zdůraznění častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 7:** Stylizují hlavní postavu Paddingtona jako dítě (tykání při prvním setkání) častěji Křesťanovy nebo Hilská?

V rámci obou kompletních překladů (a také v porovnání s výchozím textem) hledám příklady k daným parametrům, uvádím číselné údaje indikující jejich hojnost v překladech a na základě těchto číselných údajů zjišťuji číselný/procentuální rozdíl v překladatelských strategiích překladatelek, jinými slovy to, u které z nich je výskyt daného parametru častější.

Cílem této diplomové práce tedy je na základě podrobné srovnávací analýzy obou překladů vyhodnotit překladatelské strategie a překladatelská řešení Kateřiny Hilské a Dominiky a Lucie Křest'anových a navrhnout, či strategie a řešení se primárně v návaznosti na teoretické zdroje a částečně na základě mé vlastní interpretace překladů zdají vhodnější pro překlad dětské literatury.

1 Informace o knize *Medvídek Paddington*

V rámci této kapitoly stručně přiblížím děj knihy *Medvídek Paddington*, dále uvedu informace o autorovi knihy Michaelu Bondovi, zmíním i informace o překladatelkách dané knihy a nakonec se pozastavím nad socio-kulturní interpretací tohoto díla.

1.1 Kniha *Medvídek Paddington*

Medvídek Paddington je pohádkový příběh, určen pro děti od 8 let a pro anglické děti je postava medvídka něco jako Krteček od Zdeňka Milera pro děti české (Albatros)¹. Z pohledu určení cílové věkové kategorie je v obou českých překladových verzích napsáno, že kniha je vhodná pro děti od 6 let. Jako primární věkovou kategorii dětí, které už si knihu budou moci sami číst, lze tedy určit období mezi 6–8 lety.

Příběh knihy začíná tak, že medvídek přicestuje z Peru z Jižní Ameriky do Anglie. Na nádražní stanici Paddington si ho všimnou manželé Brownovi (překlad Hilské) / Fouskovi (překlad Křesťanových), kterým bude medvídka líto a rozhodnou se, že si ho vezmou s sebou domů a udělají z něj nového člena rodiny. Jelikož má medvídek pouze peruánské jméno, vymyslí mu manželé jméno nové, a to Paddington, podle stanice, kde ho našli. Díky novému členovi domácnosti se zanedlouho začnou dít neobyčejné věci. Někdy více úsměvné, někdy méně, rodina Brownových / Fouskových se však s Paddingtonem nikdy nenudí a velice rychle přijde na to, že si bez něho nedokáže svůj život představit.

1.2 Michael Bond

Michael Bond se narodil 13. ledna 1926 ve městě Newbury ve Velké Británii. Navštěvoval školu Presentation College v Readingu. Během druhé světové války sloužil u Královského letectva. Psát začal v roce 1945 a svou úplně první povídku prodal do časopisu *London Opinion*. Poté se rozhodl pro profesní dráhu spisovatele. Kromě série knih o medvídku Paddingtonovi napsal Michael Bond i další knihy,

¹ Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/tituly/76908801/medvidekpaddington/?fbclid=IwAR2bNqEcXIN7meX43cuM6yJ6se-mmeORy-xjyDqPDFlp-BxrOqF8alsrPf8>

například knižní sérii *Olga da Polga* či knižní sérii *Monsieur Pamplemousse*. Udává se, že celkově napsal skoro 150 knih. V roce 1997 byl vyznamenán Řádem britského impéria za zásluhy v oblasti dětské literatury. V posledních letech svého života žil Bond v Londýně nedaleko stanice Paddington. Zemřel 27. června 2017 ve věku 91 let (Paddington)².

Na závěr této podkapitoly uvádím citaci Michaela Bonda, kdy vysvětluje, jak přišel na námět knihy *Medvídek Paddington*:

Na Štědrý den roku 1956 jsem si koupil malého medvídka. Uviděl jsem ho opuštěného na polici v jednom londýnském obchodě a zželelo se mi ho. Vzal jsem ho domů jako dárek pro svou ženu Brendu a pojmenoval jsem ho Paddington, jelikož jsme v té době bydleli nedaleko železniční stanice Paddington. O tom medvídkovi jsem napsal několik příběhů, které jsem psal spíš pro zábavu než s myšlenkou, že bych je publikoval. Po deseti dnech jsem zjistil, že se z příběhů stala kniha. Nebyla napsaná přímo pro děti, ale myslím si, že jsem do ní vložil takové věci, o kterých jsem rád četl, když jsem sám byl dítětem.³

(Paddington)⁴

1.3 Překladařky

Knihy *A Bear Called Paddington* byla přeložena do češtiny celkem dvakrát. První překlad, který vytvořila Kateřina Hilská, byl vydán roku 2000 nakladatelstvím Albatros a ilustroval jej Gabriel Filečík. Druhý překlad, který vytvořilo duo Dominika a Lucie Křesťanovy, byl vydán roku 2010 nakladatelstvím Mladá fronta a ilustrovala jej Peggy Fortnumová. Co se názvu díla týče, je zajímavé zmínit, že Hilská pouze přeložila anglický název *A Bear Called Paddigton* na *Medvídek Paddington*, Křesťanovy název díla více rozepsaly na *Medvídek Paddington Příběhy medvěda z nejtemnějšího Peru*.

² Dostupné z: <https://www.paddington.com/gb/back-in-1958/michael-bond/>

³ V originálním znění: „I bought a small toy bear on Christmas Eve 1956. I saw it left on a shelf in a London store and felt sorry for it. I took it home as a present for my wife Brenda and named it Paddington as we were living near Paddington Station at the time. I wrote some stories about the bear, more for fun than with the idea of having them published. After ten days I found that I had a book on my hands. It wasn't written specifically for children, but I think I put into it the kind things I liked reading about when I was young”. Jedná se o vlastní překlad.

⁴ Dostupné z: <https://www.paddington.com/gb/back-in-1958/michael-bond/>

1.3.1 Životopis Kateřiny Hilské

Kateřina Hilská se narodila 7. 5. 1949 v Praze a jejím povoláním je překladatelka z i do angličtiny. Její jméno je v překladatelském oboru známé i z toho důvodu, že je manželkou významného anglisty Martina Hilského. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy vystudovala anglický a španělský jazyk. Zaměřuje se zejména na romány, divadelní hry, eseje a v neposlední řadě i dětskou literaturu. Mezi autory, které překládala, patří například Virginia Woolfová, George Orwell, Oscar Wilde či William Shakespeare (databáze Obec překladatelů)⁵.

1.3.2 Životopis Dominiky Křest'anové

Dominika Křest'anová pracuje jako překladatelka a editorka. Vystudovala Univerzitu Karlovu v Praze, v letech 2008–2012 působila i jako učitelka anglického jazyka. V letech 2000–2008 pracovala jako knižní editorka pro vydavatelství Reader's Digest (sociální síť LinkedIn)⁶. Mezi velmi populární knihy, které Dominika Křest'anová přeložila, patří například trilogie *Jeho temné esence* od Philipa Pullmana či nové verze překladů dvou knih ze série *Hra o trůny*, konkrétně *Střet králů* a *Tanec s draky* (Databáze knih)⁷.

1.3.3 Životopis Lucie Křest'anové

Lucie Křest'anová vystudovala Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze. V letech 2001–2012 pracovala jako šéfredaktorka časopisu *Gong* pro sluchově postižené, v letech 2011–2013 působila jako koordinátorka projektu Redakční centra pro neslyšící a v letech 2018–2021 působila jako šéfredaktorka časopisu *Dětský sluch*. Sama je autorkou několika dětských knih, například *Sedm větrných pohádek*, *Pohádky z babiččina kufříku*, *Zachumlané pohádky*, *Divotvorné příběhy* či *Pac a pusu z autobusu* (sociální síť LinkedIn)⁸. Mezi další knihy, které přeložila, patří například *Příšerné příběhy z temného tunelu*, *Norman a duchové*, *Půlminutové horory* či *Knihkupectví u osamělých srdcí* (Databáze knih)⁹.

⁵ Dostupné z: <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/H/HilskaKaterina.htm>

⁶ Dostupné z: <https://cz.linkedin.com/in/dominika-krestanova-29b24030>

⁷ Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/prekladatele/dominika-krestanova-74>

⁸ Dostupné z: <https://cz.linkedin.com/in/lucie-krestanova-05bb297b>

⁹ Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/prekladatele/lucie-krestanova-3132>

1.4 *Medvídek Paddington* a socio-kulturní otázka migrace

Knih *Medvídek Paddington* se řadí do kategorie knih vhodných pro dětské čtenáře. Je však pravdou, že autoři knih mohou někdy i do dětské knihy zakomponovat prvky, které nejsou dětským čtenářům na první pohled patrné, ale mohou psanému dílu dodávat na realističnosti dané doby. Já sama se dále interpretacemi tohoto díla ve své práci zabývat nebudu, přišlo mi však vhodné se nad nimi alespoň pozastavit a zmínit je. Horwellová (2017) uvádí, že Michael Bond vytvořil prvotní vizi medvídka Paddingtona na základě svých vzpomínek z druhé světové války, kdy měly evakuované děti na krku cedulku s informacemi pro případ, že by se ztratily. Dále také přichází s tou informací, že novodobější generace braly medvídka Paddingtona jakožto symbol pro označení sympatických či řekněme vítaných imigrantů. Nakonec dodává, že Michael Bond obdržel mnoho dopisů od dětských imigrantů, kteří popsali, že se jim dostalo stejného neposkvrněného začátku v nové zemi stejně jako Paddingtonovi.

Smithová (2016, s. 35) tvrdí, že se kniha *Medvídek Paddington* zabývá otázkou imigrace na úrovni, která nemusí být hned na první pohled patrná – oproti například knihám pro starší čtenáře. Dále zmiňuje to, že Paddington emigroval do Londýna, což znamená, že autor Michael Bond si vybral Londýn jakožto bezpečné místo pro emigraci (Ibid. s. 37). Dodává však, že v tu dobu byla ve spoustě měst v Anglii velká rasová tenze, zejména pak například v oblasti Notting Hill, kde bydlela rodina, která se Paddingtona ujala, proto zde díky tomu můžeme vidět celkem zajímavý kontrast (Ibid. s. 38). Nakonec také uvádí, že v knize je Paddington reprezentován jako někdo, kdo je schopný přizpůsobit se dominantní kultuře, avšak si stále dokáže zachovat svůj nádech cizosti a implicitně tak zpochybnit standardy dominantní kultury (Ibid. s. 48).

2 Dětská literatura – vývoj, koncept dětství, cenzura, definice a cílový čtenář

V rámci této kapitoly nejprve nastíním vývoj dětské literatury a koncept dětství, poté její cenzuru, dále se pak budu zabývat tím, zda je vůbec možné přesně definovat, co je dětská literatura či dětská kniha, a v neposlední řadě se zaměřím na cílové publikum dětské literatury.

2.1 Vývoj přístupů k dětské literatuře

Pokud bychom se na vývoj přístupů k dětské literatuře a na chápání dětské literatury podívali z historického hlediska, budou jistě patrná určitá období, která se od sebe budou výrazně lišit.

Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 229) uvádějí ty informace, že dětské knihy v 17., 18. a na počátku 19. století sloužily primárně k didaktickým účelům a k utváření správného morálního jednání jedince ve společnosti. Děti měly žít zejména v tichosti, být pracovité a snažit se nevyčínat. V těchto dobách nemělo mnoho dětí možnost chodit do školy a kvůli tomu tedy neuměly číst. Ty děti, které číst uměly, mohly vybírat pouze z knižních titulů pro dospělé.

V první polovině 20. století však nastal velký zlom – vznikla profesionální oblast literatury pro děti a mládež, byly založeny odborné časopisy a asociace a k dostání byl větší výběr kvalitních dětských knih (Ibid. s. 230).

Ke konci první poloviny 20. století, po druhé světové válce, se udály dva důležité milníky, které ještě více napomohly rozkvětu dětské literatury. Prvním z nich bylo to, že se začalo publikovat velké množství dětských knih, které byly přeloženy do a z cizích jazyků. Druhým milníkem byl rok 1953 a založení Mezinárodního sdružení pro dětskou knihu (*IBBY, International Board on Books for Young People*), které podporovalo rozvoj dětské literatury. Toto sdružení začalo od roku 1956 udělovat cenu Hanse Christiana Andersena (*the Hans Christian Andersen Award*), což bylo úplně první ocenění, které bylo dáno autorům, jež byli oceněni pro přínos v oblasti dětské literatury. Roku 1966 bylo sdružením přidáno i ocenění, které mohli získat ilustrátoři dětských knih (Ibid. s. 232).

Ke konci druhé poloviny 20. století se do dětských knih začaly promítat i problémy tehdejší doby (například alkoholismus, rasismus, chudoba, změna

postavení žen ve společnosti), čemuž do tohoto období nebylo zvykem. Tato změna souvisela zejména s tendencí ukázat realitu dané doby, a to i v knihách pro děti. Tento přístup znamenal i zvýšení cenzury, což bylo zapříčiněno zejména přístupem rodičů, kteří nechtěli, aby byli jejich děti v takto útlém věku součástí reality dané doby a tímto způsobem je chtěli chránit (Ibid. s. 235–236).

Tabbert (2002, s. 303) informuje, že přibližně v posledních 30 letech 20. století se definovaly dvě nové oblasti akademického výzkumu, a to právě studium dětské literatury společně s překladatelskými studii. Jak Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 246), tak i Tabbert (2002, s. 308) se shodují v tom, že je oblast dětské literatury kvalitně zdokumentována a prozkoumána, a to zejména díky neutuchající péči knihovníků, editorů, překladatelů a odborníků, kteří nedovolili, aby bylo na tuto oblast nahlíženo jako na sekundární či méně důležitou.

Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 228) shrnují několik faktorů, které mohou velmi ovlivnit celkový rozvoj dětské literatury a pohled na ni. Mezi tyto faktory patří například: jakým způsobem vnímá společnost dítě a koncept dětství, přístup knihoven a nakladatelství k podporování určitého druhu literatury, obchodní zájem prodávat dětskou literaturu, či přístup, se kterým se společnost staví ke vzdělávání.

2.2 Koncept dětství

Roseová uvádí, že dětství je něco, co si v sobě neseme až do konce života (cit. v O'Sullivan 2005, s. 16).

Dle Oittinenové (2000, s. 41) je vše, co vytváříme pro děti, jakousi reflexí našeho vlastního dětství. Ukazuje to, jak moc si dětství jakožto etapy našich životů vážíme či nevážíme. U dětství není dle Oittinenové nutné definovat horní hranici, neboli to, kdy přestáváme být dítětem, jelikož je to pro každého jedince individuální.

Goldstoneová (1986, s. 792) naopak tvrdí, že horní hranice dětství je určována kulturou dané země, například faktory ekonomickými, náboženskými či filozofickými. Koncept dětství je dle jejího názoru dynamický a často se mění.

Goldstoneová (1986, s. 796) hovoří i o tom, že momentální přístup k dětství se od dob minulých změnil celkem radikálně, a to zejména díky měnící se společnosti. Uvádí, že děti jsou již brány jako rovné dospělým, mají právo říci svůj

názor a ovlivnit tak fungování společnosti. Jsou také vystavovány různým druhům informací a situací, se kterými by před pár desítkami let do kontaktu zcela určitě nepřišly.

2.3 Cenzura

K cenzuře v dětských knihách se vyjadřuje velká spousta teoretiků (například již výše zmínění Lynch-Brownová a Tomlinson, 1998, s. 235–236). Například Oittinenová (2000, s. 50) potvrzuje tu informaci, že dospělí velmi často upravují příběhy pro děti, jelikož se nedokáží přenést přes myšlenku, že by určitá informace děti znepokojila či vystrašila. Na druhou stranu však přichází s tím názorem, že díky tomuto strachu dospělí často zapomínají na důležité hodnoty, které si dítě může z necenzurovaného příběhu odnést.

Alvstadová (2010, s. 23) dále v rámci cenzury hovoří o ideologické manipulaci či purifikaci a popisuje ji jako přizpůsobení dětské literatury na základě určité ideologie. Ideologie v tom slova smyslu, že je upravena, aby odpovídala hodnotám a požadavkům dospělých jedinců (Ibid. s. 23). Existují názory, že děti by se měly skoro za každých okolností při četbě vzdělávat, proto jsou patrné tendence dětskou literaturu upravovat tak, aby obsahovala pouze pozitivní hodnoty (Ibid. s. 26).

Dle MacLeodové (1983, s. 29) se s cenzurou a s moderním pojetím dětství spojují dva předpoklady. Ten první je takový, že děti musí být odděleny od dospělého života a problémů s ním spojeným, dokud na to nejsou dostatečně zralé. Druhým předpokladem je to, že dospělí oplývají určitými hodnotami, které chtějí vědomě předat svým dětem. V reálném světě to tedy dle MacLeodové znamená, že dětství je řízeno a upravováno dospělými, kdy se pod záštitou vhodné a správné výchovy dítěte vše upravuje k libosti dospělých – což samozřejmě znamená i odebrání přístupu dětem k různým formám vědění či zkušeností, což zahrnuje mimo jiné i knihy.

2.4 Definice dětské literatury / knihy pro děti

Studium dětské literatury a jejího překladu se stále více dostává do popředí zájmu a je to oblast, která je často prozkoumávána. Je však pravdou, že někteří teoretikové mají stále pochybnosti o jisté ustálené definici pro popsání dětské literatury či dětské knihy.

O'Sullivanová (2005, s. 12) si klade otázku, zda by měla být dětská literatura definována podle zamýšlených cílových čtenářů či podle čtenářů, kteří ji ve skutečnosti čtou – jinými slovy, zda je například kniha, která byla primárně určena pro dětské čtenáře, stále knihou pro děti, pokud je čtena i dospělými. Dále však dodává, že pokud bychom se opravdu měli zaměřit na nějaký rozdíl mezi literaturou pro děti a pro dospělé, je to ten, že dětská literatura je napsána či nějakým způsobem adaptována pro děti právě dospělými.

Latheyová (2016, s. 1) uvádí, že hranice mezi literaturou pro děti a literaturou pro dospělé není pevně daná a že je často prolomována jak dětmi, tak dospělými (s. 1). Myšleno je tím to, že knihy psané primárně pro děti mohou někdy číst i dospělí a že knihy pro dospělé se mohou naopak dostat do rukou i dětem.

Oittinenová (2000, s. 61) souhlasí s výše zmíněnou O'Sullivanovou v tom, že dětskou literaturu můžeme vidět buď jako literaturu zamýšlenou pro děti, nebo jako literaturu, kterou děti čtou. K tomu dodává, že klíčem pro překlad dětské literatury je dle jejího názoru zaměření se na cílového čtenáře.

Dle Goldstoneové (1986, s. 792) je obvyklou definicí dětské knihy to, že je vytvořena pro pobavení a zaujetí dětského čtenáře. Dětská literatura však i přenáší různé kulturní hodnoty a učí děti o etických hodnotách, zvycích a očekáváních společnosti. Tento aspekt je při definování dětské literatury velmi často přehlížen, s čímž Goldstoneová nesouhlasí a dodává, že kvalitní literatura nás má něco naučit a tím, že přejdeme fakt, že je zprostředkovatelem socializace, limitujeme naši schopnost správně dětskou literaturu definovat.

2.5 Cílový čtenář

Z informací zmíněných výše je patrné, že dětskou knihu mohou číst jak děti, tak dospělí, záleží pouze na daných preferencích čtenáře. Alvstadová (2010, s. 24) toto dále potvrzuje tou informací, že mezi dospělými čtenáři, kteří čtou dětskou

literaturu, můžeme najít například překladatele, editory, učitele, knihovníky a rodiče, kteří jsou velmi často těmi prostředníky, díky kterým se dětské knihy dostanou až k samotným dětem. Další autorkou, která bere v potaz existenci dvojího publika u dětských knih je Oittinenová (2000, s. 64).

Shavitová přichází v ohledu dvojího publika v dětské literatuře s myšlenkou ambivalentních textů. Tvrdí, že ambivalentní text je takový, který cílí jak na děti, tak na dospělé, a rozdíl mezi těmito skupinami nevidí jen ve věku, nýbrž i v rozdílných interpretacích daného textu (Shavit 1980, s. 78). Tuto myšlenku lze jistě vztáhnout i na knihu *Medvídek Paddington*, jelikož již v první kapitole jsem zmiňovala, že existují různé interpretace tohoto díla, zejména v rámci otázky migrace a přijímání imigrantů, kdy je spíše pravděpodobné, že děti tuto skutečnost v díle opomenou, avšak u dospělých čtenářů je více pravděpodobné, že ji zaregistrují.

Dále však například Stolzeová (2003, s. 209) polemizuje nad tím, zda se v rámci čtení a pochopení textu dětští čtenáři opravdu natolik liší od čtenářů dospělých. Uvádí příklad, že někteří překladatelé jsou toho názoru, že překlad dětské literatury není natolik odlišný od překladu pro dospělé a je tomu tak právě proto, že daný text už byl pro děti adaptován a překladatel ho tak může pouze přeložit z jednoho jazyka do druhého. Dále se však vyjadřuje k tomu, že neustále vznikají nové verze starších překladů, díky kterým je zřejmé, že celkový proces překladu není zas tak jednoduchou záležitostí. Dodává, že různé studie potvrzují, že rozdíl mezi překladovými verzemi daného díla může být až markantní.

S podobnou myšlenkou přichází i O'Sullivanová (2005, s. 16), která se nepřiklání ke stanovenému rozdělení dvojího publika na dětské čtenáře na straně jedné a dospělé čtenáře na straně druhé. Tvrdí, že by bylo vhodnější hovořit spíše o nějaké škále, než o dvou protipólech, které jsou proti sobě postaveny na základě věku.

3 Parametry zvolené pro srovnávací analýzu

V této kapitole popíši parametry, které jsem si zvolila na základě předběžné srovnávací analýzy překladů. Parametry rozdělují na relevantní v rámci teorie překladu dětské literatury (délky vět, zdvojnásobení, spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky, exotizace a domestikace, adekvátnost a přijatelnost) a na relevantní v rámci překladatelských strategií obecně (kurzíva, stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte – tykání při prvním setkání).

3.1 Relevantní v rámci teorie překladu dětské literatury

3.1.1 Délky vět

Vyjádření určitého množství informací lze učinit buď v rámci jednoho komplexního souvětí, nebo například v rámci několika samostatných vět. Případné rozdělení vět či spojení vět do komplexnějšího souvětí je naznačeno pomocí interpunkce. Za interpunkční znaménka lze považovat tečku, čárku, otazník, vykřičník, dvojtečku, středník, tři tečky, pomlčku, závorky i uvozovky. Dle Hlavsy a Dokulila (2000, s. 52) se o interpunkčních znaménkách dá hovořit jako o členících znaménkách, jelikož jejich hlavní funkcí je právě členění textu. Dále dodávají, že například vykřičník a otazník mají kromě členící funkce i funkci dynamickou a intonační.

Když se zamyslíme nad problematikou komplexních souvětí, lze usoudit, že by se jich v dětské literatuře nemělo objevovat až tak mnoho, jelikož by mohly být poněkud matoucí, a to zejména pro začínající dětské čtenáře.

I ve své bakalářské práci (Lušková 2020, s. 29–30) jsem jako hlavní teoretické zdroje pro zjištění, jak dlouhé a komplexní věty se hodí do knih pro děti, používala článek od Puurtinenové (1998) a kapitolu od Shavitové (2006), které podobným způsobem parafrázuji i zde. Puurtinenová (1998, s. 526) i Shavitová (2006, s. 33) jsou toho názoru, že delší a komplikovanější texty mohou mít v oblasti dětské literatury negativní vliv na čtivost textu. Shavitová (2006, s. 34) zdůrazňuje i důležitost zaměření se na cílového čtenáře a posouzení jeho kompetencí.

3.1.2 Zdrobněliny

Se zdrobnělinami přicházíme do kontaktu již ve velmi útlém věku. Kempeová, Brooksová a Gillis (2007, s. 320) tvrdí, že je logické, že se do mluvních aktů, které jsou směřovány k dětem, vkládají zdrobnělá slova, jelikož jsou to právě tato slova, která dokáží „přizpůsobit daný význam slov menšímu dětskému světu“¹⁰.

Zdrobněliny se používají zejména v situacích, ve kterých chceme vyjádřit, že je něco menší než obecný průměr. Dále mají také za funkci emocionálně přiblížit popisovanou věc, a to většinou pozitivně, ale v jisté míře i v rámci negativních konotací.

U negativního označení daného slova vždy závisí na postoji mluvčího, na daném kontextu, ale i na mimice, gestech a intonaci, díky kterým by mohl být slovu přisouzen například ironický nádech (Rusínová a Nekula)¹¹. Nejčastější přípony, díky kterým lze vytvořit zdrobnělý tvar, jsou: *-ek, -ík, -ka, -ko, -eček, -ečka, -íček, -ička, -ičko* (Ibid.)¹².

Dle Knittlové (2000, s. 58) při překladu zdrobnělin z angličtiny do češtiny záleží na subjektivních preferencích autora, zda se rozhodne dané slovo vyjádřit emocionálně, pokud není ve výchozím textu zdrobnělina nijak indikována. Dále také dodává, že pokud je v anglickém textu zdrobnělina vyjádřena, je to většinou pomocí citově modifikujícího přídavného jména „little“ (Ibid. s. 59).

Angličtina nemá tak bohatou morfologii jako čeština, proto v češtině lze zdrobnělý tvar vyjádřit za použití přípon, v angličtině je většinou nutné zdrobnělinu vyjádřit spojením neutrálního výrazu s například přídavným jménem „little“ nebo „small“ či „tiny“.

3.1.3 Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky

Při překladu i při psaní knih obecně je důležité zvolit si rovinu jazyka, na které se budeme pohybovat. Tato rovina se samozřejmě odvíjí i od toho, kdo jsou zamýšlení cíloví čtenáři pro daný text. V rámci různorodosti jazykových prostředků rozlišujeme dvě základní roviny, a to slova spisovná a slova nespisovná.

¹⁰ V originálním znění: „to adjust the meanings of words to the smaller world of the child“. Jedná se o vlastní překlad.

¹¹ Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DEMINUTIVUM>

¹² Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DEMINUTIVUM>

Spisovnou češtinu lze chápat jako „systém jazykových prostředků, které jsou celonárodně užívány především v psané formě a v oficiálních projevech mluvených. Spisovná čeština je centrálním, a to regulovaným útvarem národního jazyka, kulturní varietou s vyšší sociální prestiží“ (Nebeská)¹³. Spisovná čeština je kodifikována a nacházejí se v ní slova neutrální, slova knižní a slova hovorová (Ibid.)¹⁴.

Hovorová čeština patří k „nejproblematictějším, neustáleným a obtížně definovatelným konceptům. V různých obdobích a u různých autorů se lze setkat s odlišným chápáním hovorového stylu“ (Hoffmannová)¹⁵. Hovorový styl se dá popsat jako styl každodenní komunikace, styl mluvených projevů v méně oficiálních situacích či jako styl neformální, ale přitom kultivovaný (Ibid.)¹⁶. Obecně se však uvádí, že hovorová slova jsou součástí spisovné vrstvy jazyka a slouží zejména k obohacení spisovné češtiny o mluvený styl (Internetová jazyková příručka)¹⁷.

Jako nespisovnou češtinu lze chápat veškeré jazykové prostředky, které nejsou považovány za spisovné či hovorové. Do roviny nespisovné češtiny můžeme zařadit obecnou češtinu, která se velmi často používá pro každodenní potřebu dorozumívání se, dále lze zmínit i nářečí, slang či silně expresivní mluvu.

Je pravdou, že dětská literatura má tendenci být cenzurována. Dle Oittinenové (2000, s. 92) se může jednat zejména o oblasti násilí či nerespektování dospělých. Když bychom však hovořili pouze o jazykových prostředcích, které mají také tendenci podléhat cenzuře, tak Alvestadová (2010, s. 23) uvádí, že je tendence upravovat v dětských knihách spisovnost tak, aby daná kniha dětského čtenáře z jazykového hlediska obohatila. Je tedy běžnou praxí, že se odstraňují vulgární výrazy nebo například neformální vyjadřování (Ibid. s. 23). Oittinenová (2000, s. 55) na druhou stranu tvrdí, že samy děti používají ve své mluvě různou škálu jazykových prostředků, včetně vulgarismů, které však nejsou v řeči dospělých považovány za vhodné.

Je tedy otázkou, jakým způsobem a kdy tyto jazykové prostředky převést. Knittlová (2000, s. 105) například zmiňuje, že pro současnou literaturu je

¹³ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/SPISOVNÁ_ČEŠTINA

¹⁴ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/SPISOVNÁ_ČEŠTINA

¹⁵ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/HOVOROVÝ_STYL

¹⁶ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/HOVOROVÝ_STYL

¹⁷ Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=891>

charakteristické využívat veškeré prostředky, které může jazyk nabídnout, tj. vrstvu spisovnou, hovorovou i nespisovnou. Dále dodává, že nejde specificky o vyjádření všech těchto prostředků, ale spíše o zachycení atmosféry, kterou tyto prostředky v textu vytváří.

3.1.4 Exotizace a domestikace

Jedním z významných teoretiků, kteří se zabývali přístupy přiblížení či nepřiblížení díla cílovému čtenáři, byl například Friedrich Schleiermacher. Schleiermacher (2021, s. 56) přišel s obecným přiblížením těchto přístupů, kdy tvrdí, že buď přiblížíme čtenáře směrem k autorovi, nebo přiblížíme autora směrem ke čtenáři. První přístup by tedy odpovídal metodě exotizace a druhý metodě domestikace.

Další autorkou, která se taktéž zabývá rozlišením přístupů přizpůsobení či nepřizpůsobení překladu cílové kultuře a normám cílového jazyka, je Houseová. Ta vyděluje rozdíl mezi zjevným překladem (overt translation) a skrytým překladem (covert translation). Dle Houseové (2015, s. 54) není zjevný překlad druhým originálem a není přímo určen cílovým příjemcům, je tedy „zjevné“, že se opravdu jedná o překlad. Oproti tomu skrytý překlad není vázán na zdrojový jazyk a kulturu, vypadá, jako kdyby mohl být vytvořen sám nezávisle na výchozím textu (Ibid., s. 56).

Samotné termíny exotizace a domestikace vyčlenil translatolog Lawrence Venuti. Exotizační přístup je takový, který dává do popředí výchozí text a který nepřizpůsobuje kulturně specifické prvky domácí kultuře. Domestikační přístup je naopak takový, který celkový text uzpůsobí normám a specifičnosti cílového jazyka.

Názory na to, která z těchto dvou strategií je vhodnější pro překlad, jsou velmi rozdílné. Venuti (1995, s. 20) preferuje spíše metodu exotizace. Tvrdí, že tato metoda je velmi žádoucí zejména proto, že exotizační překlad vyzdvihuje odlišnost cizího textu. K exotizaci v dětských knihách se přiklání například Houseová (2015, s. 84), která zmiňuje, že inteligence a také zvědavost dětí poznávat nové a cizí světy je často podceňována a potlačována překladateli, kteří se domnívají, že změny v textu zkrátka dělat musí.

Latheyová (2006, s. 7) naopak uvádí, že metoda domestikace se používá v dětských knihách velmi často a že tato potřeba vyvstává zejména z předpokladu, že dětské čtenáři budou mít problém přijmout cizí prvky v textu, jelikož pro ně

budou neznámé (jména, peněžní jednotky, místa, názvy jídel). Oittinenová (2000, s. 74) dále například zmiňuje, že metody exotizace a domestikace jsou v dětské literatuře stále poněkud diskutabilními tématy a dodává, že nesouhlasí s Venutiho striktní preferencí exotizace. Dále uvádí, že si někteří jedinci spojují domestikaci textu až s adaptací a hovoří tak o pedagogizaci dětské literatury v negativním slova smyslu. Oittinenová (2000, s. 83–84) je však obecně toho názoru, že určitá míra adaptace se v překladu vyskytne vždy, jelikož překladatelé vždy upravují daný text na základě účelu a cílových čtenářů. Jen překlad jako takový již přibližuje dílo cílovým čtenářům tak, že je napsáno v jazyce, kterému čtenáři rozumí, a tím je tedy domestikace jeho nedílnou součástí (Ibid. s. 84). Nejdůležitější je to, jakým způsobem je dílo (autor, překladatel, ilustrátor) přijato cílovým čtenářem (Ibid. s. 84).

3.1.5 Adekvátnost a přijatelnost překladu

V rámci adekvátnosti a přijatelnosti překladu lze hovořit o tom, jakým způsobem přistupují překladatelky k tomu, aby jejich překlad zněl cílovému čtenáři přirozeně. Termíny adekvátnost a přijatelnost překladu vyděluje Gideon Toury.

Překlad je posuzován jako adekvátní, pokud se překladatel rozhodne převádět normy z výchozího textu a jazyka, oproti tomu je překlad přijatelný, pokud se překladatel rozhodne podřídít se normám cílového textu a jazyka (Munday 2016, s. 179). Adekvátnost a přijatelnost překladu však nelze chápat jakožto dichotomii, jelikož se jedná o kontinuum, protože žádný překlad nemůže být považován za zcela adekvátní či za zcela přijatelný (Ibid. s.179).

Puurtinenová (1998, s. 525) uvádí, že při překladu dětské literatury je nutno uvažovat nad tím, zda je například převod autorského stylu natolik důležitý, abychom kvůli němu nedodržovaly normy cílového jazyka, které budou dětští čtenáři v překladu očekávat. Mohlo by se stát to, že nepřirozeně a nesrozumitelně znějící text by mohl dětské čtenáře odradit od čtení a tím zpomalit rozvoj čtenářských dovedností (Ibid. s. 525).

S přístupem k překladu, který se jistým způsobem podobá Touryho pomyslné dichotomii adekvátnosti a přijatelnosti, přišel Jiří Levý, který vyděluje „protiklad tzv. překladatelské věrnosti a volnosti“ (Levý 2012, s. 82). Dle Levého (2012, s. 82) se jako věrná či doslovná překladatelská strategie označuje ta, kdy je hlavním cílem překladatele co nejpřesněji reprodukovat výchozí text. Oproti tomu

se jako volná či adaptační překladatelská strategie označuje ta, kdy je hlavním cílem překladatele přiblížit dílo normám cílového jazyka a cílovému čtenáři (Ibid. s. 82). Překladatelská věrnost se tedy v tomto ohledu více podobá Touryho adekvátnosti a překladatelská volnost pak přijatelnosti.

3.2 Relevantní v rámci překladatelských strategií obecně

3.2.1 Kurzíva

Základní použití kurzívy může být pro kladení důrazu (pokud chceme zvýšit dramatičnost či lépe dokreslit děj). S tím souvisí pojem emfáze, což je „citově silně zabarvený důraz vedoucí k zesílení komunikativního účinku řeči“ (Krčmová)¹⁸. Dále se kurzíva používá pro vyznačení cizích slov v textu či pro vyznačení názvů různých děl (knih, časopisů), obecně tedy slouží pro grafické oddělení textu.

V angličtině je ilokuční funkce v mluveném projevu převáděna primárně pomocí intonace (Hervey 1998, s. 16). Pro upřesnění jsou ilokuční částice „výrazy nabývající povahy částic, které napomáhají – zpravidla v souhře s prostředky gramatickými a prozodickými indikátory – signalizovat víceméně jednoznačně komunikační funkce výpovědi“ (Grepl)¹⁹. Co se psaného projevu týče, tak má angličtina, jakožto jeden z jazyků, který má gramatikalizovaný slovosled, omezené možnosti využití slovosledu pro zdůraznění výpovědi (Hervey 1998, s. 16). Oproti tomu čeština může využívat například právě slovosledu a ilokučních částic (Ibid. s. 15).

Lze tedy předpokládat, že se v anglickém textu bude emfatické kurzívy vyskytovat více, oproti tomu v češtině by se nemusela objevovat tak hojně a důraz může být vyjádřen i jinými prostředky.

3.2.2 Stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání)

To, jaký druh oslovení použijeme a jak budeme postavy stylizovat, závisí na různých proměnných. Pokud není v překladu z angličtiny do češtiny v angličtině explicitně vyjádřen způsob oslovení dané postavy, může překladatel dle

¹⁸ Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EMFÁZE>

¹⁹ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ILOKUČNÍ_ČÁSTICE

subjektivního vyhodnocení situace použít v češtině buď způsob oslovení tykáním, nebo vykáním.

Jurman (2001, s. 185–199) se na způsob oslovení dívá tak, že „volbou určité formy oslovení, (...), dáváme najevo svůj vztah ke komunikačnímu partnerovi (sounáležitost, moc, vzdálenost, respekt, důvěrnost atd.) a zároveň (...) dodržujeme, nebo porušujeme pravidla zdvořilosti“. Dále rozlišuje, že „oslovení pomocí tvarů jednotného čísla (t) zpravidla indikuje blízkost a sounáležitost mezi komunikačními partnery (=signály pozitivní zdvořilosti), zatímco použití forem plurálních vůči jedinému adresátovi (V) signalizuje mj. úctu a odstup (=signály negativní zdvořilosti)“ (Ibid. s. 185–199).

Houseová se zabývala přímo rozdíly v německé překladové verzi knihy *Medvídek Paddington* oproti anglickému originálu. Houseová (2009, s. 23) vytýká německému překladu například to, že může být charakterizován spíše jako překlad skrytý, a přichází s otázkou, zda by nebylo lepší používat spíše strategie, které by z překladu vytvořily překlad zjevný, tedy aby byla viditelná kultura výchozího jazyka. Jako další rozdíl uvádí, že v anglickém originále je Paddington stylizován jakožto zdvořilý medvěd, když například smekne klobouk (Ibid. s. 23–24). Tento zdvořilostní aspekt je v německé překladové verzi úplně vynechán (Ibid. 24). Má práce se sice zabývá českými překladovými verzemi, ale některé poznatky Houseové lze aplikovat i zde. Například ten, kdy Houseová (2009, s. 24) uvádí, že v anglickém originále není nijak naznačeno, jakým způsobem medvídko oslovit, v německé verzi však používají způsob oslovení tykáním. Tento způsob považuje za sentimentální a sama navrhuje, že způsob oslovení vykáním by z medvídko Paddingtona udělal více důstojnou a váženou postavu.

4 Metodologie

V této diplomové práci jsem se (stejně jako ve své bakalářské práci) rozhodla zaměřit na oblast překladu dětské literatury. Stěžejním krokem bylo tedy vybrat anglicky psané dílo, které do této oblasti spadá a které je navíc přeloženo minimálně dvěma překladateli/překladatelkami, aby bylo možné vytvořit srovnávací analýzu překladatelských strategií. Jako své výchozí dílo jsem si zvolila knihu *A Bear Called Paddington* od Michaela Bonda, překlady pro tuto knihu vytvořily Kateřina Hilská (2000) a Dominika a Lucie Křesťanovy (2010).

Práce je založena na empirické analýze překladů. To znamená, že jsem nejprve vytvořila předběžnou srovnávací analýzu obou překladů a na jejím základě jsem si zvolila dané parametry, které jsem následně popsala v teoretické části práce, a z nich vycházející výzkumné otázky a podotázky. Tento empirický přístup jsem zvolila proto, že jsem si chtěla být jistá, že mnou vybrané parametry se ve vzorku kompletních překladů budou nacházet v dostatečném množství instancí na to, aby byla jejich kvantifikace relevantní. Předběžnou analýzu jsem prováděla tak, že jsem orientačně porovnávala oba překlady, v tu danou chvíli jsem tedy ještě neprováděla výpočty či nevypisovala každý příklad do přílohy práce. Parametry se vždy týkaly různých jazykových či typografických prvků, jejichž převod byl v obou překladech relevantní z hlediska tématu, a to primárně v rámci teorie překladu dětské literatury, tedy těch globálních a lokálních strategií převodu dětské literatury, o kterých diskutují či polemizují odborné zdroje, a dále také i v rámci překladatelských strategií v obecnějším slova smyslu.

Parametry jsou následující: 1. délky vět, 2. zdobněliny, 3. spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky, 4. exotizace a domestikace u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, 5. adekvátnost a přijatelnost překladu (míra přizpůsobení cílovému jazyku), 6. kurzíva použitá pro zdůraznění, 7. stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání). Parametry byly stanoveny tak, aby odrážely různé jazykové roviny a jazykové jevy: typografické prvky (kurzíva použitá pro zdůraznění), lexikální rovina (zdobněliny, převod vlastních jmen, spisovnost a nespisovnost), syntaktická rovina (délky vět), stylizace hlavní postavy, míra přizpůsobení cílovému jazyku.

V práci si kladu jednu hlavní výzkumnou otázku a dále také doplňující výzkumnou otázku a k nim oběma dále podotázky, které souvisí s vybranými

parametry. První výzkumná otázka se zabývá strategiemi použitými u překladu parametrů relevantních pro dětskou literaturu, druhá výzkumná otázka se zabývá strategiemi použitými u překladu parametrů relevantních pro překlad v obecnějším slova smyslu. Výzkumné otázky a podotázky jsou následující:

Hlavní výzkumná otázka 1: Které z překladatelek volí vhodnější překladatelské strategie pro dětské čtenáře?

- **Výzkumná podotázka 1:** Rozdělují věty častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 2:** Používají zdobněliny častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 3:** Používají hovorové a nespisovné jazykové prostředky v pásmu postav a v rámci Paddingtonových vzkazů častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 4:** Používají u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek Křesťanovy a Hilská spíše metodu domestikace nebo exotizace?
- **Výzkumná podotázka 5:** Vykazuje větší míru přizpůsobení (přijatelnost) spíše překlad Křesťanových nebo Hilské?

Výzkumná otázka 2: Které další překladatelské strategie překladatelky používají a do jaké míry jimi své překlady odlišují?

- **Výzkumná podotázka 6:** Používají kurzívu pro zdůraznění častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 7:** Stylizují hlavní postavu Paddingtona jako dítě (tykání při prvním setkání) častěji Křesťanovy nebo Hilská?

V praktické části jsem pro každou výzkumnou podotázku zpracovala celkovou srovnávací analýzu překladů pro daný parametr. Číslo podotázky vždy odpovídá číslu analýzy. Pro každou analýzu jsem jako vybraný vzorek použila oba kompletní překlady, to mi umožnilo zjistit celkovou strategii a přístup překladatelek k danému parametru.

Na základě podrobné srovnávací analýzy obou překladů zodpovím na výzkumné otázky a podotázky. Dále vyhodnotím, či překladatelské strategie a překladatelská řešení se primárně v návaznosti na teoretické zdroje a částečně i na základě mé vlastní interpretace překladů zdají vhodnější pro překlad dětské literatury. Má práce se tedy zabývá jak kvantitativním výzkumem (sběr dat,

vyjádření výsledků čísly a procenty), tak kvalitativním výzkumem (interpretace překladů na základě teoretických zdrojů, vlastní interpretace překladů).

4.1 Sběr a zpracování dat

I v rámci své bakalářské práce jsem se věnovala překladu dětské literatury a u dvou překladových verzí jiné dětské knihy jsem prováděla komparativní analýzu. Jelikož analýzu v případě této diplomové práce provádím stejným způsobem jako u práce bakalářské (pouze přidávám více analyzovaných parametrů), rozhodla jsem se zde v tomto případě citovat svůj vlastní postup pro sběr a zpracování dat, který jsem používala u bakalářské práce, jelikož je v rámci této diplomové práce obdobný. Je nutné dodat to, že předmětem mých analýz byly primárně kompletní překlady Hilské a Křesťanových, procházela jsem však zároveň i výchozí anglický text, abych mohla překladatelská řešení překladatelek vztáhnout právě i k výchozímu textu.

Předmětem analýzy byly celé překlady. Při sběru dat jsem vždy prošla oba překlady a hledala příklady k daným parametrům, které jsem následně uvedla do excelových tabulek, které jsou součástí přílohy této práce. U všech příkladů jsem také uvedla anglický originál. Získaná data interpretuji verbálně a pomocí grafů v praktické části této práce, kde jsou i podrobně popsány postupy, jak jsem s daty pro každý parametr zacházela, abych zjistila potřebné číselné údaje pro analýzy.

(Lušková 2020, s. 31)

5 Praktická část

Jsem si vědoma toho, že některé z parametrů vypsanych výše a zkoumaných níže je možné najít v diplomové práci Kudějové (2013). V rámci její práce si však můžeme všimnout, že jsou analýzy týkající se dvou českých překladových verzí knihy *Medvídek Paddington* spíše povrchové a nejsou potvrzené či vyvrácené například nějakými číselnými údaji. Je to však nejspíše dané tím, že jsou tyto analýzy pouhou součástí její práce a ne hlavním tématem, jako je tomu u mé práce.

Cílem praktické části mé práce je detailní analýza překladů, která spočívá v dohledání všech výskytů zkoumaných jevů a i jejich kvantifikace, pokud je to relevantní a možné.

5.1 Analýza překladů

V rámci první analýzy praktické části této práce se zaměřím na rozdíly v délkách vět, ve druhé analýze se zaměřím na frekvenci používání zdrobnělin, dále se ve třetí analýze zaměřím na použití hovorových a nespisovných jazykových prostředků, ve čtvrté analýze zanalyzuji použití exotizační a domestikační strategie u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, v páté analýze se zaměřím na adekvátnost a přijatelnost překladu (míru přizpůsobení cílovému jazyku), v šesté analýze rozeberu použití emfatické kurzívy, v poslední sedmé analýze se zaměřím na stylizaci hlavní postavy medvídka jako dítěte (tykání při prvním setkání).

5.1.1 Analýza I – Délky vět

Jako první parametr pro svou analýzu jsem zvolila délky vět. Při analýze jsem postupovala tak, že jsem nejprve porovnávala překlad Hilské a Křesťanových s VT, abych zjistila, kdo z nich má větší tendenci délky vět oproti VT měnit. Překladatelky je mohly buď spojovat, což znamená, že informace, které byly ve VT vyjádřeny v rámci dvou vět a odděleny například tečkou či vykřičníkem, překladatelky vyjádřily v rámci jedné věty, kdy pro spojení vět použily například čárku. Druhou strategií bylo věty rozdělovat, což znamená, že informace, které byly ve VT vyjádřeny v rámci jedné věty a odděleny například čárkami, překladatelky vyjádřily v rámci dvou vět. Dále jsem se pak soustředila na zjištění rozdílu v celkové strategii překladatelek a porovnávala míru spojování a rozdělování vět oproti VT v jejich překladech mezi sebou.

5.1.1.1 První část analýzy I

Nejprve jsem postupovala tak, že jsem zjistila, jak často mění délky vět v porovnání s VT Hilská. Výsledky byly takové, že Hilská oproti VT věty celkem **4x** rozdělila a celkem **17x** spojila. Dále jsem zjistila, že Křesťanovy oproti VT věty celkem **51x** rozdělily a celkem **39x** spojily. V rámci celkové překladatelské strategie překladatelek je tedy z těchto výsledků patrné, že Křesťanovy měly daleko větší tendenci VT nějakým způsobem adaptovat, oproti tomu Hilská velmi často přejímala hranice vět z VT. Když už se Hilská rozhodla délky vět měnit, spíše je spojovala.

Dále jsem se v rámci této analýzy rozhodla komentovat některá překladatelská řešení Křesťanových, kdy věty oproti VT rozdělovaly. Již v teoretické části práce uvádím, že rozdělování složitějších větných celků do kratších a více srozumitelných větných celků se zdá být pro dětské čtenáře tou vhodnější strategií, jelikož dopomáhá srozumitelnosti a čtivosti textu.

Do tabulky 1 tedy uvádím některé příklady rozdělování vět Křesťanovými.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Trains were whistling, taxis hooting, porters rushing about shouting at one another, and altogether there was so much noise that Mr Brown, who saw him first, had to tell his wife several times before she understood. (7–8)	Vlaky pískaly, taxíky troubily, nosiči spěšně pobíhali a pokřikovali na sebe a vůbec tam byl takový rámus, že pan Brown, který medvídko uviděl první, to musel ženě několikrát opakovat, než mu porozuměla. (7–8)	Vlaky houkaly, ampliony vyřvávali, poslíčci pobíhali sem a tam a navzájem na sebe halekali. Vládl tu takový zmatek, že pan Fousek, který ho zahlédl jako první, to musel své ženě několikrát zopakovat, než mu porozuměla. (7)
2.	Whenever Paddington wrote any letters he generally managed to get more ink on himself than on the paper, and he was looking so unusually smart, having had a bath the night before, that it seemed a pity to spoil it. (115–116)	Kdykoli totiž Paddington psal dopisy, většinou skončilo víc inkoustu na něm než na papíře, a teď právě vypadal neobvykle upraveně, protože se večer předtím vykoupal, a byla by škoda to nějak pokazit. (102)	Kdykoli totiž Paddington něco psal, podařilo se mu obvykle dostat víc inkoustu na sebe než na papír. A teď zrovna vypadal nezvykle upraveně, protože se den předtím důkladně vykoupal, a tak by byla škoda to zkazit. (110)
3.	He wasn't very happy about this trick, as he hadn't had time to practise it, and he wasn't at all sure how the mystery box worked or even where you put the flowers to	Moc se na tento trik netěšil, protože neměl čas si ho nacvičit a nebyl si tak docela jistý, jak krabice funguje, ani kam má položit květiny, aby zmizely. (108)	Nebyl s tímto trikem tak docela spokojený. Neměl dost času si ho nacvičit, nevěděl přesně, jak truhla funguje, a vůbec netušil kam květiny dát, aby zmizely. (117)

	make them disappear. (122)		
4.	He began to wish he hadn't washed his spots off that morning; then at least he could have stayed in bed. (80)	Začínalo mu být líto, že si ráno smyl ty skvrny; alespoň mohl zůstat v posteli. (71)	Litoval, že si ty skvrny ráno umyl. Radši měl zůstat ležet v posteli. (77)
5.	They all agreed that it must be nice to be going to the seaside for the first time in one's life; even Mrs Bird began talking about the time she first went to Brightsea, many years before. (100)	Všichni se shodli na tom, že to musí být pěkné jet k moři poprvé v životě; dokonce i paní Birdová začala mluvit o tom, jak před mnoha lety poprvé jela do Brightsea. (89)	Všichni se shodli na tom, že musí být skvělé jet poprvé v životě k moři. Dokonce i paní Ptáčková se přidala a vyprávěla o tom, jak byla před mnoha lety poprvé v Brightsea. (96–97)

Tabulka 1: Příklady rozdělování vět oproti VT – Křesťanovy

V prvním příkladě se objevuje výčet, proto se řešení Křesťanových vět rozdělí jeví jako vhodnější, jelikož dopomáhá tomu, aby se dětská čtenáři v textu lépe orientovali.

Ve druhém a třetím příkladě Křesťanovy rozdělily věty tam, kde by se při četbě daného úseku nahlas mohlo přirozeně klesat hlasem. Jejich rozdělení také napomáhá danou větu z VT zpřehlednit, jelikož se díky němu neobjevuje tolik po sobě jdoucích vedlejších vět. Rozdělení také napomáhá tomu, že jsou věty čtivější.

Čtvrtý a pátý příklad jsem uvedla proto, abych na něm ukázala i odlišnou strategii překladatelek v používání různých interpunkčních znamének. Dříve již bylo zmíněno, že Hilská velmi často přejímala hranice vět z VT, i proto je zajímavé poukázat na to, že v rámci čtvrtého a pátého příkladu oproti Křesťanovým, které větu z VT rozdělily a použily tečku – v češtině typičtější interpunkční znaménko, Hilská použila středník. Hlavsa a Dokulil (2000, s. 53) uvádí, že středník odděluje věty výrazněji než čárka, ale ne tak výrazně jako tečka. V překladu Hilské by možná

bylo vhodnější použít místo středníku tečku nebo čárku, jelikož si nejsem jistá, zda by dětský čtenář nebral středník spíše jako rušivý element při čtení. Z podrobné analýzy jsem dále vyzorovala, že Hilská používá středník ve svém překladu ještě ve dvou dalších případech, kdy se středník opět objevuje i ve VT.

5.1.1.2 Shrnutí analýzy I

Dle výsledků této analýzy je patrné, že se Křesťanovy ve svém překladu snažily VT více adaptovat a vytvořit tak více komunikativní překlad. Hilská oproti nim spíše preferovala přejímání hranic vět z VT. Rozdíl v celkové strategii překladatelek, kdy hovoříme o spojování a rozdělování vět, lze hodnotit jako vcelku zásadní, zejména co se rozdělování vět u Křesťanových týče. Tato strategie dopomohla k větší srozumitelnosti a čtivosti velkého množství úseků v jejich překladu.

5.1.2 Analýza II – Zdrobněliny

Jako druhý parametr pro svou analýzu jsem zvolila frekvenci použití zdrobnělin. Celkem jsem vycházela z **376** příkladů, což je počet, který značí veškerá zdrobnělá slova, která se v obou překladech nacházela, a to jak v pásmu vypravěče, tak v pásmu postav. Jinými slovy počet, kde byla zdrobnělina použita buď Hilskou i Křesťanovými, nebo jen Hilskou či jen Křesťanovými.

Až na jméno *Juditka* v překladu Křesťanových se všechna jména hlavních i vedlejších postav objevují buď převzatá z VT (u Hilské), nebo v nezdrobnělém tvaru (u Křesťanových). Tuto informaci zde uvádím z toho důvodu, že jméno *Juditka* bylo v různých tvarech v překladu Křesťanových zmíněno velmi často (88x). Jedná o se sice o zdrobnělou variantu jména, avšak příklady jsem do celkového počtu použitých zdrobnělých výrazů nezapočítala, jelikož by mohly ovlivnit procentuální rozdíl v překladatelské strategii překladatelek.

5.1.2.1 První část analýzy II

V první části analýzy II jsem postupovala tak, že jsem nejprve zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 376 je takových, že v nich zdrobnělínu použila jak Hilská, tak Křesťanovy – a to buď ve stejném, nebo jiném tvaru. Takovýchto příkladů jsem našla **151**.

Tabulka 2 ukazuje příklady, kdy jak Hilská, tak Křesťanovy zdrobnělínu v překladu vyjádřily, a to tím způsobem, že nebyla indikována ve VT a ony ji do svých překladů přidaly.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	and around its neck there was a label with some writing on it. (8)	a na krku má cedulku s nějakým vzkazem. (8)	a kolem krku to má cedulku s nějakým nápisem. (8)
2.	and in a matter of moments most of the inside found its way on to Paddington's whiskers . (14–15)	a ve chvílce se ho značná část dostala Paddingtonovi na vousky . (16)	a Paddington ho měl ve vteřině z větší části na fouskách . (15)

3.	They swept past a group of people (19)	Projeli kolem skupinky lidí (19)	Minuli skupinku lidí (19)
----	---	---	----------------------------------

Tabulka 2: Příklady použití zdobnělin (přidání) – Hilská i Křesťanovy

Tabulka 3 dále ukazuje příklady, kdy jak Hilská, tak Křesťanovy zdobnělinu v překladu vyjádřily, a to tím způsobem, že byla indikována ve VT a ony ji do svých překladů přejaly.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	with a small key , which it also had round its neck, (10)	malým klíčkem , který měl také pověšený na krku, (12)	klíčkem , který měl také pověšený kolem krku, (10)
2.	There was a large, interesting garden below, with a small pond (26)	Dole byla velká, zajímavá zahrada s malým rybníčkem (25)	Dole byla veliká, zajímavě vypadající zahrada s rybníčkem (26)
3.	and pulling out a small hammer . (123)	a vytáhl malé kladívko . (110)	a vytáhl z krabice kladívko . (118)

Tabulka 3: Příklady použití zdobnělin (podle VT) – Hilská i Křesťanovy

U těchto příkladů je zajímavé zmínit tendenci Hilské vytvořit zdobnělý tvar slova a k tomuto zdobnělému tvaru ještě přidat přídavné jméno, které ve VT musí být použito, aby indikovalo zdobnělinu, v českém překladu pak již použito být nemusí.

Obecně lze podotknout, že se obě překladatelky snažily zdobnělinu vyjádřit, pokud byla indikována ve VT. Nebylo tomu však ve všech případech. Z podrobnější analýzy vyšlo, že pokud byla zdobnělina ve VT indikována pomocí přídavného jména *small*, Hilská ji vyjádřila v 10 příkladech ze 17 a Křesťanovy v 10 příkladech ze 17. Pokud byla zdobnělina indikována pomocí přídavného jména *little*, Hilská ji vyjádřila ve 2 příkladech ze 3 a Křesťanovy ve 2 příkladech ze 3.

5.1.2.2 Druhá část analýzy II

V druhé části analýzy II jsem postupovala tak, že jsem ze zbylého počtu **225** příkladů z prvotního počtu 376 příkladů, ze kterého jsem odečetla příklady, kde zdobnělinu použily jak Hilská, tak Křesťanovy, vytvořila graf 1 níže, ve kterém jsou procentuálně znázorněny hlavní výsledky. Ty jsou takové, že z počtu 225 příkladů bylo **160** takových, kde zdobnělinu použila pouze Hilská, a **65** takových, kde zdobnělinu použily pouze Křesťanovy.

Graf 1: Rozdíl ve frekvenci používání zdobnělin pouze jednou překladačkou/překladačkami

Z grafu 1 lze vyčíst, že Hilská používala zdobněliny častěji než Křesťanovy. Hilská použila zdobnělinu ve 160 případech z 225 (**71 %**), Křesťanovy použily zdobnělinu v 65 případech z 225 (**29 %**).

Do tabulky 4 uvádím příklady, kdy Hilská použila zdobnělinu, která se vztahovala k medvídku Paddingtonovi.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Please Look After This <u>Bear</u> (7)	Postarejte se, prosím, o tohoto <u>medvídku</u> (7)	Prosím, postarejte se o tohoto <u>medvěda</u> (7)
2.	Paddington was an observant <u>bear</u> (61)	Paddington byl všímavý <u>medvídek</u> (54)	Paddington byl všímavý <u>medvěd</u> (60)

3.	Being a very short bear (43)	Jelikož byl velice malý medvídek (40)	Protože to byl velice malý medvěd (43)
4.	The suitcase was old and battered (8)	Kufřík byl starý a otlučený (8)	Kufr byl starý a omláčený (8)
5.	"And now, while we're about it," said Mrs Brown, "we'd like a nice warm coat for the winter. (53)	„A teď když už jsme tady,“ pokračovala paní Brownová, „bychom chtěli i teplý kabátek na zimu. (48)	„A když už jsme tu, chtěli bychom nějaký teplý kabát na zimu. (52)
6.	His fur , which was really quite light in colour and not dark brown as it had been, (34)	Jeho kožešinka , která byla ve skutečnosti dost světlá, a ne tmavě hnědá jako předtím, (33)	Srst , kterou měl ve skutečnosti docela světlou a ne tmavě hnědou jako předtím, (34)
7.	His nose gleamed (34)	Čumáček mu jen svítil (33)	Nos se mu leskl (34)

Tabulka 4: Příklady použití zdrobnělin (stylizace Paddingtona) – Hilská

Hilská měla daleko větší tendenci používat zdrobnělé výrazy vztahující se k medvídku Paddingtonovi než Křesťanovy. Zajímavé je zmínit i to, že Hilská primárně odkazovala k Paddingtonovi jako k „medvídkovi“, oproti tomu Křesťanovy velmi často používaly i nezdrobnělou variantu „medvěd“. Je tedy patrné, že Hilská se snažila postavu Paddingtona více stylizovat jako někoho malého a roztomilého, obecně lze říci jako dítě. Oproti tomu Křesťanovy ho stylizovaly spíše jako někoho dospělejšího a do překladu tak vkládaly méně emocionality či až sentimentu.

Do tabulky 5 uvádím příklady, kdy Hilská zdrobnělinu v překladu vyjádřila tím způsobem, že nebyla indikována ve VT a Hilská ji do svého překladu přidala.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	He almost expected to see a policeman standing behind him	Skoro čekal, že za sebou uvidí policistu s notýskem a tužkou,	Vůbec by se nedivil, kdyby mu za zády stál policista s tužkou a

	with a notebook and pencil, taking everything down. (9)	který si to pěkně zaznamená. (11)	notesem a všechno si důkladně zapisoval. (9)
2.	which Mr Brown placed on a plate in front of him. (14)	který pan Brown položil na talířek před něj. (16)	který před něj pan Fousek položil na talíř . (15)
3.	Paddington picked up his suitcase and followed Judy up a flight of white steps to a big green door. (20)	Paddington zvedl svůj kufřík a kráčel za Judy po bílých schůdkách k velkým zeleným dveřím. (20)	Paddington pevně popadl kufřík a vydal se za Judítkou nahoru po schodech k velkým zeleným dveřím. (20)
4.	He reached out with his feet and found a cool spot for his toes. (37)	Trochu se posunul a našel si chladivé místečko pro prsty u nohou. (35)	Zašmátral nohama, aby našel chladnější místo na chodidla. (37)
5.	All the boats had gone, the sky was a funny shade of grey, and half the lake had disappeared. (76)	Všechny lodičky byly pryč, obloha měla podivně šedou barvu a polovina jezera také zmizela. (67)	Všechny lodě zmizely, nebe dostalo zvláštní našedlou barvu a půlka jezera se někam vytratila. (73)
6.	Lying there in the sun fast asleep. (106)	Ležíš si tu na sluníčku a chruníš. (94)	Válíš se tu na slunci a spíš jako dudek. (102)

Tabulka 5: Příklady použití zdrobnělin (přidání) – Hilská

5.1.2.3 Zdrobněliny v pásmu vypravěče a v pásmu postav

Adam (2003, s. 119–128) ve svém článku parafrázuje Doležela a uvádí, že v epickém žánru literatury je pásmo vypravěče ochuzeno o expresivní funkci, jeho součástí tedy většinou nebývají například citově zabarvené lexikální prostředky.

Výsledky mé analýzy tomu však příliš neodpovídají, jelikož se zdrobněliny jak v překladu Hilské, tak v překladu Křesťanových objevují i v pásmu vypravěče, i v pásmu postav s tím, že v pásmu vypravěče se v obou překladech vyskytují dokonce častěji než v pásmu postav.

Z analýzy vyšlo, že u Hilské se z celkových 311 příkladů, kdy zdrobnělinu vyjádřila, vyskytuje 250 zdrobnělin v pásmu vypravěče a 61 zdrobnělin v pásmu

postav. U Křesťanových se z celkových 216 příkladů, kdy zdobnělinu vyjádřily, vyskytuje 170 zdobnělin v pásmu vypravěče a 46 zdobnělin v pásmu postav.

Pokud však vezmeme v potaz to, že se jedná o dětskou literaturu, ve které se obecně zdobněliny vyskytují častěji, lze vydedukovat, že i vypravěč může často používat zdobnělé tvary. To přesně dokazuje tato analýza.

Pokud bychom se podívali na výskyt zdobnělin vytvořených pomocí přídavných jmen „little“ a „small“ ve VT, tak se u zdobněliny vytvořené pomocí přídavného jména „little“ vyskytují 2 zdobněliny v pásmu vypravěče a 1 v pásmu postav. U zdobněliny vytvořené pomocí přídavného jména „small“ se vyskytuje 15 zdobnělin v pásmu vypravěče a 2 v pásmu postav. I v rámci VT tedy lze potvrdit, že i když není použití zdobnělin v pásmu vypravěče v epickém žánru literatury tak časté, dětské knihy lze vidět jako jakousi výjimku k tomuto pravidlu.

5.1.2.4 Shrnutí analýzy II

Dle výsledků této analýzy je patrné, že Hilská používala ve svém překladu zdobnělé varianty slov daleko častěji než Křesťanovy. V některých případech je použila na stejných místech jako se objevovaly ve VT, ve velké většině příkladů je na základě vlastního rozhodnutí přidávala. Hilská často za pomoci zdobnělin také stylizovala postavu Paddingtona jako někoho malého a roztomilého, tento emocionální aspekt se v překladu Křesťanových neobjevoval až tak často.

5.1.3 Analýza III – Hovorové a nespisovné jazykové prostředky

Jako třetí parametr pro svou analýzu jsem zvolila použití hovorových a nespisovných jazykových prostředků v pásmu postav a také v rámci několika vzkazů, které píše medvídek Paddington a které jsou pro analyzování zajímavé. Na pásmo postav jsem se zaměřila proto, jelikož mě zajímalo, jakým způsobem překladatelky stylizují mluvu určitých postav. Zaměření analýzy bylo zejména na ty příklady, kde se překlady Hilské a Křesťanových v rámci hovorovosti a nespisovnosti lišily. Celkem jsem vycházela z 96 příkladů, což je počet, který značí veškerá hovorová a nespisovná slova, která se v obou překladech nacházela, a to v pásmu postav a v rámci vzkazů Paddingtona. Pro kontrolu toho, zda se jedná o hovorový či nespisovný jazykový prostředek, jsem veškeré dohledatelné příklady konzultovala s údaji v Internetové jazykové příručce – například slova, která byla označena jako *hovor*. či měla poznámku k heslu, že se jedná o hovorovou variantu, jsem řadila do hovorové vrstvy jazyka. V případech, kdy daná slova nebyla v Internetové jazykové příručce dohledatelná, jsem se spolehla na intuici rodilé mluvčí.

5.1.3.1 První část analýzy III

V první části analýzy III jsem postupovala tak, že jsem nejprve zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 96 je takových, že v nich hovorový jazykový prostředek použila jak Hilská, tak Křesťanovy. Takovýchto příkladů jsem našla 17.

Do tabulky 6 a 7 uvádím příklady, kdy jak Hilská, tak Křesťanovy použily HJP pro stylizaci mluvy dětí (Judy, Jonathan).

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	" And you can go on the pier," said Jonathan, eagerly. (100)	„A taky můžeš jít na molo,“ dodal dychtivě Jonathan. (89)	„A taky půjdeme na molo,“ těšil se Jonatán. (96)
2	"Oh, thank you ," said Judy. (50)	„ Děkuju vám,“ řekla Judy. (46)	„Mockrát děkuju ,“ zaradovala se Juditka. (49)

Tabulka 6: Příklady použití HJP (morfologická rovina) – Hilská i Křesťanovy

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"Do you think you'll win a prize with your painting, Dad ?" asked Jonathan. (78)	„ Tati , myslíš, že vyhraješ s tím obrazem cenu?“ zeptal se Jonathan. (69)	„Myslíš, že tvůj obraz něco vyhraje, tati ?“ zeptal se Jonatán. (75)
2.	"What is it, Daddy ?" asked Judy. (78)	„Co je to, tati ?“ zeptala se Judy. (69)	„Co je na něm, tati ?“ zeptala se Juditka. (76)

Tabulka 7: Příklady použití HJP (lexikální rovina) – Hilská i Křesťanovy

Z tabulky 6, která se zabývá změnami na rovině morfologické, je patrné, že jak Hilská, tak Křesťanovy HJP do svého překladu při stylizaci mluvy dětí i přidávaly, jelikož například u těchto příkladů nebyly nijak indikovány ve VT.

Z tabulky 7, která se zabývá změnami na rovině lexikální, je patrné, že i Hilská i Křesťanovy se při převodu HJP i inspirovaly VT, jelikož zde jsou již ve VT HJP indikovány.

Dále se zaměřuji na ty příklady, kdy HJP použila buď Hilská, nebo Křesťanovy. V používání HJP byl znatelný určitý rozdíl – Hilská tyto prostředky používala hojněji (39 příkladů), Křesťanovy poněkud méně hojně (17 příkladů). Z výsledků vyplynulo, že Hilská se více snažila stylizovat mluvu určitých postav jako hovorovou spíše než Křesťanovy.

Do tabulky 8 uvádím příklady, kdy Hilská použila HJP pro stylizaci mluvy Paddingtona.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"But it's Paddington Brown, and I live at number thirty-two Windsor Gardens. (47)	„Ale jmenuju se Paddington Brown a bydlím Windsorské zahrady 32. (44)	„Ale jsem Paddington Fousek a bydlím v čísle třicet dva ve Windsorských zahradách. (47)
2.	" Can't I just sit in a puddle or something?" (26)	„ Nemůžu se prostě někde posadit do louže nebo tak nějak? (25)	„ Nemohl bych si radši jen tak sednout do kaluže?“ (26)

3.	"I can't ," gasped Paddington. (97)	„Když já nemůžu ," syknul Paddington. (86)	„Já nemohu ," vydechl Paddington. (93)
4.	" Thank you very much," said Paddington gratefully, as he ducked under the chain. (44)	„Mockrát vám děkuju ," řekl Paddington vděčně, když se sehnul pod řetěz. (42)	„Mockrát děkuji ," řekl vděčně Paddington a prolezl pod řetězem. (44)

Tabulka 8: Příklady použití HJP (stylizace mluvy Paddingtona) – Hilská

Tabulka 8 ukazuje změny na rovině morfologické. V rámci prvních tří příkladů se již ve VT objevují stažené tvary, které Hilská ve svém překladu převedla pomocí HJP. U čtvrtého příkladu se jedná o změnu na morfologické rovině, kdy Hilská HJP do překladu přidala.

Do tabulky 9 uvádím příklady, kdy Hilská použila HJP pro stylizaci mluvy rodičů.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"Why, Henry," she exclaimed. "I believe you were right after all. (8)	„Henry," vykřikla, „ted' vidím, žes měl pravdu. (8)	„No vážně, Karle," vykřikla. „Vždyť ty máš pravdu. (8)
2.	"Perhaps it would be a nice thought if you and Jonathan wrote." (29)	„Možná by bylo fajn , kdybys napsala ty s Jonathanem." (28)	„Možná by nebylo špatné , kdybys jí napsala ty s Jonatánem." (29)
3.	"I'd like to fit this bear out for a day at the seaside," he said to the lady behind the counter. (101–102)	„Rád bych ted' tadytoho medvídka vybavil na den u moře," řekl paní za pultem. (90)	„Rád bych tady medvěda vybavil pro den na pláži," řekl paní za pokladnou. (98)

Tabulka 9: Příklady použití HJP (stylizace mluvy rodičů) – Hilská

V rámci prvních dvou příkladů hovoří paní Brownová, v rámci posledního příkladu pan Brown. Ve VT není hovorovost indikována a Hilská ji do překladu přidala.

Do tabulky 10 uvádím příklady, kdy Hilská použila HJP pro stylizaci mlvy dětí. Byť jsem již na začátku analýzy poukázala na to, že mlvu dětí se snažily stylizovat hovorově jak Hilská, tak Křest'anova, chtěla bych zde demonstrovat, že Hilská tuto strategii uplatňovala daleko častěji.

	Bond	Hilská	Křest'anova
1.	We'll take you home and you can have a nice hot bath. (18)	Odvezem tě domů a vykoupáš se hezky v horké vodě. (18)	Vezmeme tě domů a tam si dáš pořádnou horkou koupel. (18)
2.	"Fancy you making all this mess . (33)	„kdo by si pomyslel, že naděláš takovýhle svinčík . (32)	Žes tu ale natropil parádní nepořádek . (33)

Tabulka 10: Příklady použití HJP (stylizace mlvy dětí) – Hilská

V prvním příkladě hovoří dcera Judy. Ve VT se objevuje stažený tvar a Hilská jej převedla pomocí HJP. Ve druhém příkladě hovoří Jonathan. Ve VT se objevuje spíše neutrální slovo *mess*, které se Hilská rozhodla vyjádřit více expresivně. V rámci tohoto příkladu lze však poukázat i na to, že byť Křest'anova použily na rovině lexikální neutrální slovo *nepořádek*, použily však na rovině morfologické stažený tvar slovesa *žes* a vytvořily tak HJP.

Do tabulky 11 uvádím příklady, kdy Hilská použila HJP pro stylizaci mlvy taxikáře.

	Bond	Hilská	Křest'anova
1.	"All right, 'op in. (18)	„Dobrá, tak si hupněte dovnitř. (18)	„No dobrá, nastupte si. (18)
2.	But mind none of it comes off on me interior. (18)	Ale ať mi neupatlá vnitřek vozu. (18)	Ale ať mi to tu neumaže . (18)

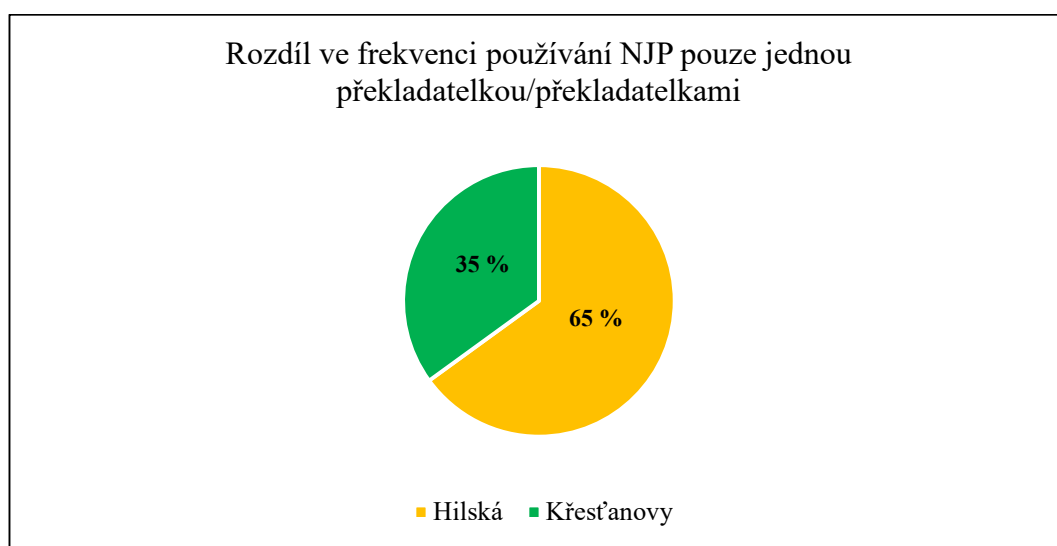
Tabulka 11: Příklady použití HJP (stylizace mlvy taxikáře) – Hilská

Již ve VT je indikováno, že styl mluvy taxikáře není zcela spisovný. Mluva taxikáře se tak díky řešení Hilské daleko více podobá mluvě v anglickém originálu.

5.1.3.2 Druhá část analýzy III

Ve druhé části analýzy III jsem postupovala tak, že jsem ze zbylého počtu **23** příkladů z prvotního počtu 96 příkladů, ze kterého jsem odečetla příklady, kde buď i Hilská i Křest'anovy, nebo pouze Hilská či pouze Křest'anovy použily HJP, vytvořila graf 2, ve kterém jsou procentuálně znázorněny hlavní výsledky. Jedná se totiž o znázornění procentuálního rozdílu v použití nespisovných jazykových prostředků. Specificky na NJP se zaměřuji proto, že HJP jsou již považovány za vrstvu spisovného jazyka, oproti tomu se NJP od spisovné vrstvy jazyka daleko více liší.

Objevily se samozřejmě i případy, kdy NJP použily jak Hilská, tak Křest'anovy. Celkem se jednalo o **3** příklady ze zbylých 23. Odečtením těchto příkladů ze zbylých 23 jsem získala počet **20**, což tvoří základních 100 % pro graf 2.

Graf 2: Rozdíl ve frekvenci používání NJP pouze jednou překladařkou/překladařkami

Z grafu 2 lze vyčíst, že Hilská používala NJP častěji než Křest'anovy. Hilská použila NJP ve 13 případech z 20 (**65 %**), Křest'anovy použily NJP v 7 případech z 20 (**35 %**).

Z výsledků vyplynulo, že Hilská se více snažila stylizovat mluvu určitých postav jako nespisovnou spíše než Křesťanovy.

Do tabulky 12 uvádím příklady, kdy Hilská použila NJP pro stylizaci mluvy taxikáře.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	" Can't 'ear you," he shouted. (19)	„ Neni slyšet ,“ křičel. (19)	„ Neslyším vás,“ zakřičel. (19)
2.	"All over me new coat!" (19)	„Mám to po celým svým novým kabátě.“ (19)	„Na mém novém kabátu.“ (20)

Tabulka 12: Příklady použití NJP (stylizace mluvy taxikáře) – Hilská

Již v předchozí části analýzy jsem uvedla, že Hilská se díky použití HJP v mluvě taxikáře daleko více přiblížila stylu mluvy, která byla indikována ve VT. To samé platí i zde v případě použití NJP. I v těchto případech je ve VT indikována mluva, která není zcela spisovná, a Hilská tuto skutečnost promítla i do svého překladu. Křesťanovy oproti tomu použily zcela spisovné protějšky.

Do tabulky 13 uvádím příklad, kdy Hilská použila NJP pro stylizaci mluvy cestujícího v metru. Hilská se zde opět snažila přiblížit stylu mluvy indikované ve VT.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"Saw him do it with me own eyes . (47)	„Na vlastní voči jsem ho viděl! (43)	„Viděl jsem ho na vlastní oči . (46)

Tabulka 13: Příklady použití NJP (stylizace mluvy cestujícího v metru) – Hilská

Do tabulky 14 uvádím příklad, kdy Hilská použila NJP pro stylizaci mluvy poctivého fotografa u pláže. Zde Hilská NJP přidala.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Now be off with you before I call a policeman ." (103)	A teď se uklid', než zavolám policajta! “ (92)	A teď koukej zmizet, než zavolám policii .“ (99)

Tabulka 14: Příklady použití NJP (stylizace mluvy fotografa) – Hilská

Do tabulky 15 uvádím příklady, kdy Hilská i Křesťanovy použily NJP pro stylizaci mluvy inspektora v metru.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"There's a young bear 'ere, smelling; of bacon. (44)	„Mám tady mladýho medvěda, co páchne slaninou. (41)	„Mám tu jednoho mladýho medvěda, co je cejitit slaninou. (44)
2.	"Not for the likes of - young bears to play on. (44)	„A nejsou na hraní pro nějaký takovýhle medvídky. (41)	„Ne k tomu, aby si na nich mladí medvědi hráli, jak se jim zlíbí. (44)

Tabulka 15: Příklady použití NJP (stylizace mluvy inspektora v metru) – Hilská i Křesťanovy

Tyto příklady dokazují, že v případě mluvy inspektora v metru se i Hilská i Křesťanovy rozhodly více přiblížit stylu mluvy indikované ve VT.

Poslední věcí, na kterou se v rámci použití NJP u obou překladatelek zaměřím, jsou vzkazy medvídky Paddingtona. Tyto vzkazy uvádím do tabulky 16.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	and a small cross in one corner marked 'MY SEET. ' (86)	a s maličkým křížkem v rohu označeným MOJE MÝSTO. (75)	a do jednoho rohu nakreslil křížek, ke kterému připsal MOJE SEDADLO. (82–83)
2.	I HAVE BEEN GIVEN A VERRY IMPORTANT JOB. PADINGTUN. P.S. I WILL TEL YOU ABOUT IT LAYTER. (95)	DOSTAL JSEM VELMI DŮLEŽITOU PRÁCY. PADINGTUN. P. S. PAK VÁM O TOM FŠECKO POVIM. (85)	DOSTAL SEM VELMY DŮLEŽITÝ ÚKOL. PADINGTUN. P. S. POVIM VÁM OTOM POZDĚJI. (92)

Tabulka 16: Příklady použití NJP (vzkazy Paddingtona) – Hilská i Křesťanovy

Již v anglickém VT se jednalo o specifický výskyt negramatických tvarů. V prvním příkladě negramatický tvar vyjádřila pouze Hilská, ve druhém příkladě pak negramatické tvary vyjádřily i Hilská i Křest'anovy. Převod těchto tvarů jako negramatických lze považovat za důležitý aspekt u postavy Paddingtona, jelikož již z VT je patrné, že Paddington má s pravopisem problémy. Tato informace by tedy měla být viditelná i v překladových verzích.

5.1.3.3 Shrnutí analýzy III

Dle výsledků této analýzy je patrné, že Hilská používala ve svém překladu HJP a NJP častěji než Křest'anovy. HJP používala zejména při stylizaci mluvy dětí (Judy, Jonathan), Paddingtona, manželů Brownových a částečně i taxikáře. NJP používala pro stylizaci mluvy postav, které se nacházejí spíše na společensky nižší úrovni. Mezi tyto postavy patří již zmíněný taxikář, obyčejný cestující v metru, fotograf a inspektor v metru. Již ve VT bylo často naznačeno, že mluva dané postavy není spisovná, přičemž se Hilská ve většině případů snažila tento styl mluvy promítnout i do svého překladu.

5.1.4 Analýza IV – Exotizace a domestikace

Jako čtvrtý parametr pro svou analýzu jsem zvolila použití exotizační nebo domestikační metody u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, kdy se tato různá jména a jednotky v překladech vyskytovaly celkem 18x. Jakožto domestikaci považuji celkovou změnu podoby vlastního jména, vlastního jména místního či peněžních jednotek do češtiny, počeštění vlastního jména či fonetickou úpravu jména tak, aby odpovídala jménu českému. Jinými slovy za domestikaci nepovažuji to, když se dané jméno či název pouze skloní pomocí pádové koncovky či se přechýlí.

5.1.4.1 První část analýzy IV

V první části analýzy IV jsem postupovala tak, že jsem nejprve zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 18 je takových, že v nich panuje shoda v použití jedné z výše zmíněných metod. Shoda mezi překladatelkami panovala v 6 příkladech, kdy se rozhodly použít zcela exotizační metodu či kombinaci exotizace a domestikace.

Do tabulky 17 uvádím příklad použití zcela exotizační metody, kdy se překladatelky rozhodly ponechat jméno medvídka v angličtině, pouze jej sklonily pomocí pádové koncovky.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Mr and Mrs Brown first met <u>Paddington</u> on a railway platform. (7)	Manželé Brownovi* se poprvé setkali s <u>Paddingtonem**</u> na nádražním nástupišti. (7)	Pan a paní Fouskovi se s <u>Paddingtonem</u> poprvé setkali na vlakovém nástupišti. (7)

Tabulka 17: Příklad použití exotizační metody (vlastní jméno) – Hilská i Křesťanovy

Do tabulky 18 uvádím příklady, ve kterých se překladatelky rozhodly použít zcela exotizační metodu či kombinaci exotizace a domestikace u překladu vlastních jmen místních.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"Number thirty-two, <u>Windsor Gardens</u> , " he repeated. (19)	„ <u>Windsorské zahrady</u> 32,“ zopakoval. (19)	„ <u>Windsorské zahrady</u> , číslo 32.“ (19)
2.	The Browns lived near the <u>Portobello Road</u> where there was a big market (68)	Brownovi bydleli blízko <u>ulice Portobello</u> , kde se nacházel bohatý trh, (61)	Fouskovi bydleli poblíž <u>ulice Portobello</u> , kde bylo velké tržiště, (66)
3.	The man in the gentlemen's outfitting department at <u>Barkridges</u> held Paddington's hat at arm's length between thumb and forefinger. (52)	Prodavač v oddělení pánské konfekce v obchodním domě <u>Barkridges*</u> držel Paddingtonův klobouk mezi palcem a ukazováčkem půl metru od těla. (47)	Muž v pánském oddělení obchodního domu <u>Barkridges</u> držel Paddingtonův klobouk mezi ukazováčkem a palcem na délku paže. (51)
4.	once a year he entered a picture for a handicrafts exhibition which was held in <u>Kensington</u> , near where they lived. (78)	jednou ročně přihlásil obraz na soutěžní výstavu rukodělných prací, která se pořádala v <u>Kensingtonu*</u> , blízko jejich domova. (69–70)	on své obrazy každý rok přihlašoval do soutěže řemesel a amatérského umění, která se konala v nedalekém <u>Kensingtonu</u> . (76)
5.	"When we get to <u>Brightsea</u> ," said Mrs Brown, "we'll buy you a bucket and spade. (100)	„Až dojedeme do <u>Brightsea*</u> “,“ slíbila mu paní Brownová, „koupíme ti kbelíček a lopatku. (89)	„Až dorazíme do <u>Brightsea</u> “,“ řekla paní Fousková, „koupíme ti kyblíček a lopatku, abys mohl stavět hrady z písku. (96)

Tabulka 18: Příklady použití exotizační metody či kombinace exotizace a domestikace (vlastní jména místní) – Hilská i Křesťanovy

První dva příklady ukazují použití kombinace exotizační a domestikační metody při překladu vlastních jmen místních. U obou příkladů je vždy hlavní část názvu ponechána nezměněná, jak Hilská, tak Křesťanovy však název částečně domestikovaly (*zahrady, ulice*), aby více odpovídal způsobu pojmenovávání míst v českém jazyce.

U třetího až pátého příkladu zůstává anglický název nezměněn. Ve třetím příkladě však Hilská i Křesťanovy použily před názvem obecný klasifikátor, který se ve VT nenachází.

Lze si povšimnout i toho, že u tvarů, u kterých Hilská ponechala anglický název, se tento název označuje symbolem hvězdičky, která se pak znovu objevuje na konci dané strany v poznámce pod čarou spolu s naznačením správné výslovnosti daného slova.

5.1.4.2 Druhá část analýzy IV

V druhé části analýzy IV jsem postupovala tak, že jsem ze zbylého počtu **12** příkladů z prvotního počtu 18 příkladů, ze kterého jsem odečetla příklady, kde se jak Hilská, tak Křesťanovy shodly v použití zcela či částečně exotizační metody, zjistila hlavní rozdíl v překladatelské strategii překladatelek. Výsledky byly takové, že Hilská se daleko více přiklání k metodě exotizace při překladu zbylých vlastních jmen a peněžních jednotek (ve všech 12 příkladech), oproti tomu Křesťanovy se přiklonily k použití domestikační metody (ve všech 12 příkladech).

Příklady, kdy Hilská použila metodu exotizace při překladu vlastních jmen a kdy Křesťanovy použily metodu domestikace při překladu stejných vlastních jmen, uvádím do tabulky 19.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Mr and Mrs Brown first met Paddington on a railway platform. (7)	Manželé Brownovi* se poprvé setkali s Paddingtonem** na nádražním nástupišti. (7)	Pan a paní Fouskovi se s Paddingtonem poprvé setkali na vlakovém nástupišti. (7)
2.	"Don't be silly, Henry ." (8)	„Nemluv hlouposti, Henry* ." (8)	„No tak neblázni, Karle ." (7)
3.	"Fancy you being taken in by a bear, Charlie! (103)	„Že zrovna na tebe vyzraje medvěd, Charlie* ! (91–92)	„Ten tě dobře napálil, Vašku! (99)
4.	Eventually he decided to consult his friend, Mr Gruber , on the subject. (69)	Nakonec se rozhodl, že se o tom poradí se svým přítelem, panem Gruberem* . (62)	Nakonec se rozhodl, že tu záležitost probere se svým přítelem panem Pelichem . (67)
5.	It was the first night of a brand new play, and the leading part was being played by the world famous actor, Sir Sealy Bloom . (83)	Byla to premiéra zbrusu nové hry a hlavní roli hrál světově proslulý herec, sir Searly Bloom* . (73)	Byla to premiéra nové hry a hlavní roli hrál světoznámý herec sir Čestmír Košata . (80)
6.	Several other people came along too, including the Browns' next door neighbour, Mr Curry . (119)	Mělo přijít také několik dalších lidí včetně souseda od vedle, pana Curryho* . (106)	Přišlo i pár dalších lidí včetně Fouskovic souseda, pana Hněvkovského . (114)
7.	"I don't know what Mr Perkins will have to say. (65)	„Nevím, co na to řekne pan Perkins ." (58)	„To jsem zvědav, co vám na to poví pan Suchánek ." (63)
8.	The Browns were there to meet their daughter Judy , (7)	Brownovi šli naproti své dcerce Judy*** (7)	Fouskovi sem přijeli vyzvednout svou dceru Juditku , (7)

9.	"But Mary , dear, we can't take him... not just like that. (11)	„Ale Mary* , nemůžeme si ho vzít... tak jednoduše to nejde. (12)	„Ale Marie , miláčku, přece si ho nemůžeme vzít... jen tak zničehonic. (11)
10.	"Now you're going to meet Mrs Bird ," said Judy. (20)	„Teď se poznáš s paní Birdovou* , řekla mu Judy. (20)	„Teď se poznáš s paní Ptáčkovou , poučila ho Juditka. (20)
11.	And he'd be such company for Jonathan and Judy. (11)	A dělal by Jonathanovi** a Judy společnost. (12)	A navíc by dělal báječnou společnost Jonatánovi a Juditce. (11)

Tabulka 19: Exotizační metoda – Hilská, domestikační metoda – Křesťanovy (vlastní jména)

V rámci prvních sedmi příkladů uvádějí Křesťanovy ve svém překladu jinou (českou) podobu jména než je ta ve VT. Hilská volila při překladu vlastních jmen spíše metodu exotizační, lze si však povšimnout toho, že u některých jmen používala české oslovení *pán*.

U osmého příkladu se u Křesťanových jedná o zdrobnělou podobu jména, která se v různých tvarech vyskytuje v rámci celého jejich překladu. U devátého a desátého příkladu Křesťanovy počestily anglická jména. Hilská opět volila metodu exotizační, ale také opět použila české oslovení *paní*. U jedenáctého příkladu proběhla u Křesťanových fonetická úprava jména.

I zde lze vidět to, že u tvarů, u kterých Hilská ponechala anglické jméno, se toto jméno označuje symbolem hvězdičky (až na jméno *pan Perkins*), která se i v těchto případech znovu objevuje na konci dané strany v poznámce pod čarou spolu s naznačením správné výslovnosti daného slova.

Příklady, kdy Hilská použila metodu exotizace při překladu peněžní jednotky a kdy Křesťanovy použily metodu domestikace při překladu peněžní jednotky, uvádím do tabulky 20.

1.	"These are what they call sovereigns . (71)	„Tohle jsou sovereigny* . (63)	„Tohle jsou zlaté libry . (69)
----	--	---------------------------------------	---------------------------------------

Tabulka 20: Exotizační metoda – Hilská, domestikační metoda – Křesťanovy (peněžní jednotka)

V rámci tohoto příkladu se v překladu Křesťanových jedná o změnu podoby anglického podstatného jména *sovereigns* na více srozumitelné *libry*. Jelikož je text knihy zasazen do kontextu Velké Británie, o čemž vypovídá i to, že se jak Hilská, tak Křesťanovy rozhodly ponechat vlastní jména místní ve skoro nezměněném tvaru, je použití *libry* jakožto peněžní jednotky dle mého názoru adekvátní a více funkční než *sovereigny* v překladu Hilské.

5.1.4.3 Shrnutí analýzy IV

Obecně lze vyhodnotit, že překladatelská strategie Hilské byla spíše exotizační a byla viditelná jak u překladu vlastních jmen, tak u překladu vlastních jmen místních i peněžních jednotek. U Křesťanových lze říci, že až na vlastní jméno medvídky Paddingtona a vlastní jména místní ve všech ostatních případech použily metodu domestikační a přiblížily tak text cílovému dětskému čtenáři. Lze komentovat, že jméno medvídky nejspíše ponechaly proto, že *Medvídek Paddington* je ve Velké Británii velmi oblíbená kniha a na její námět existuje i velké množství seriálů a filmů, proto toto jméno (a současně název knihy) již přichází jako zaužívaný název. Jak již bylo zmíněno výše, text knihy je zasazen do kontextu Velké Británie, proto byla v anglickém tvaru ponechána i vlastní jména místní. U překladu vlastních jmen dalších účastníků komunikace však Křesťanovy zvolily možná vhodnější metodu domestikace, jelikož mladšímu dětskému čtenáři se bude lépe číst *sir Čestmír Košata* a ne *sir Sealy Bloom*. Vypsání výslovnosti jmen a názvů do poznámky pod čarou v překladu Hilské je celkem význačným rysem jejího překladu, v případě porovnání s Křesťanovými se však nemusí jevit jako ta nejvhodnější strategie.

Pokud bychom se na překlad vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek podívali z hlediska rozdělení Houseové (2015, s. 54, 56),

překlad Hilské lze okomentovat jakožto spíše překlad zjevný (overt translation),
oproti tomu překlad Křesťanových je spíše skrytý (covert translation).

Která strategie je vhodnější se nedá přesně určit, jelikož i teoretické zdroje
polemizují o tom, která ze strategií je pro překlad dětské literatury vhodnější.

Kniha *Medvídek Paddington* je primárně určena spíše pro menší děti a pro tuto
věkovou kategorii by se mohlo jevit jakožto lepší strategií použití domestikace. Je
však pravdou, že starší dětská čtenáři by mohli profitovat spíše z překladu, ve
kterém se objevují cizí prvky, jelikož by je to mohlo více obohatit a mohli by tak
díky knize získat přístup k cizí kultuře.

5.1.5 Analýza V – Adekvátnost a přijatelnost překladu

Jako pátý parametr pro svou analýzu jsem zvolila přístup překladatelek k překladům v rámci pomyslné dichotomie adekvátnosti a přijatelnosti překladu. Úsek překladu může být přeložen i více adekvátně, důležité je však to, že tato adekvátnost nemusí vždy narušovat porozumění a funkčnost. Sama jsem se rozhodla zaměřit se na příklady, u kterých mi již z předběžné analýzy překladů bylo patrné, že Hilská má větší tendenci zachovávat formu a někdy i aktuální větné členění VT, či vybírat přímé slovníkové protějšky slov, které však v rámci situačního kontextu nejsou funkční či nezní přirozeně. Pro kontrolu toho, zda se jedná o přímý slovníkový protějšek, jsem si dané protějšky dohledávala v tištěném slovníku, jehož specifika lze nalézt v kapitole Bibliografie.

Byť jsem si v rámci tohoto parametru opět prošla celé překlady i VT, nedokládám zde žádné výpočty či grafy, jelikož to, zda někdo hodnotí překlad jako více adekvátní a méně funkční, může být více subjektivní než když například hledáme v textu zdrobněliny, které tam jednoduše jsou či nejsou.

Níže tedy v tabulkách uvádím několik kategorií s příklady, ve kterých se dle mého názoru Hilská až příliš přiklání k adekvátnosti a vytváří tak ne úplně funkční úseky překladu.

Tabulka 21 představuje problémy v tématu a rématu u Hilské.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	The buffet was crowded when they entered but Mr Brown managed to' find a table for two in a corner. (13)	V bufetu bylo plno lidí, když tam vstoupili, ale panu Brownovi se podařilo najít v rohu stůl pro dva. (14)	Když dorazili do bufetu, bylo tam plno, ale panu Fouskovi se přeci jen podařilo najít v rohu stůl pro dva. (13–14)
2.	It was dark when they drove along Brightsea front on their way home. (112)	Byla už tma, když cestou domů projížděli po nábřeží Brightsea. (100)	Když jeli podél pobřeží domů, byla už tma. (108)

Tabulka 21: Problém v tématu a rématu – Hilská

V prvním příkladě je to, že tam vstupují, informace již známá, a to, že je tam plno lidí, je informace nová. Stejně tak v druhém příkladě je to, že jedou, informace již známá, a to, že je tma, je informace nová. Hilská se v těchto případech inspirovala strukturou vět ve VT. Křesťanovy však vytvořily více chronologický slovosled, díky kterému si dětský čtenář bude umět lépe celou situaci představit.

Tabulka 22 představuje příklady příliš doslovného vyjadřování u Hilské.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"But wouldn't you like a nice new one, Paddington?" said Mrs Brown, adding hastily, "for <i>best</i> ?" (52)	„A nechtěl bys nějaký pěkný, nový, Paddingtone,“ honem se zeptala paní Brownová, „jako na lepší?“ (47)	„A nechtěl bys nějaký pěkný nový, Paddingtone?“ optala se paní Fousková spěšně. „Nějaký pro lepší příležitosti?“ (51)
2.	"I'll have one for <i>worst</i> if you like," he said. (52)	„Bral bych jeden na horší, jestli chcete,“ řekl. (48)	„Možná nějaký pro horší příležitosti, jestli si přejete,“ prohlásil. (51)

Tabulka 22: Příliš doslovné vyjádření – Hilská

V rámci těchto příkladů přeložila Hilská *for best*, *for worst* jako *na lepší*, *na horší*. U tohoto úseku by však čtenář musel delší dobu přemýšlet, co „lepšího“ a „horšího“ překladatelka myslí. Křesťanovy zde použily metodu explicitace, kdy více specifikovaly a objasnily, co se ve VT myslí implicitním vyjádřením *for best*, *for worst*. Jejich překladatelské řešení lze vyhodnotit jako více funkční, jelikož jen nepředvedly text slovo od slova, ale zaměřily se i na skrytý význam.

Tabulka 23 představuje nadbytečné použití konverzačních frází u Hilské.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Now there's just the question of a hat and a plastic mackintosh. (55)	A teď je tu už jen otázka klobouku a pláštěnky. (49)	Teď ještě klobouk a igelitovou pláštěnku. (54)

Tabulka 23: Nadbytečné použití konverzačních frází – Hilská

Hilská zde doslovně přeložila konverzační frázi *Now there's just the question of*, která by mohla být úplně vynechána a věta by mohla být přeložena jednodušeji, jak lze vidět v překladu Křesťanových.

Tabulka 24 představuje méně uzuální vyjadřování v překladu Hilské.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	In fact, that was how he came to have such an unusual name (7)	Vlastně právě takhle přišel k tomu jménu, (7)	Proto mu také dali tak nezvyklé jméno. (7)
2.	He helped himself to some biscuits. (123)	Pan Curry si mezitím posloužil sušenkami. (109)	(...), a vzal si několik sušenek. (118)

Tabulka 24: Méně uzuální vyjadřování – Hilská

U prvního příkladu Hilská použila slovní spojení „přijít ke jménu“, které nejspíše vzniklo inspirací VT, kde se nachází sloveso *came*. Křesťanovy se snažily vytvořit frázi, která je v češtině uzuálnější („dát někomu jméno“).

U druhého příkladu Hilská přeložila slovní spojení *helped himself* jako *posloužil*. Toto překladatelské řešení není zcela funkční, v češtině zní až archaicky. Křesťanovy opět volily uzuálnější vyjádření.

Tabulka 25 představuje používání slovníkových protějšků v překladu Hilské.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	We wouldn't dream of charging you anything. (12)	Ve snu by nás nenapadlo ti něco účtovat. (13)	Ani by nás nenapadlo po tobě chtít, abys nám platil. (12)
2.	Mr Brown was fat and jolly, with a big moustache and glasses, while Mrs Brown, who was also rather plump, looked like a larger edition of Judy. (19)	Pan Brown byl tlustý a dobrosrdečný, měl velký knír a brýle, zatímco paní Brownová, která byla také poněkud při těle, vypadala jako Judy ve větším vydání. (19)	Pan Fousek byl tlustý a veselý, měl veliký knír a brýle, a paní Fousková, která byla také trochu buclatá, vypadala jako zvětšená verze Juditky. (19)
3.	They look awfully black. (26)	Mně připadají děsně černé. (25)	Máš je celé černé. (26)
4.	The Browns were holding a council of war in the diningroom, and Mr Brown was fighting a losing battle. (27)	Brownovi svolali do jídelny válečnou radu a pan Brown bojoval předem prohranou bitvu. (25)	Rodina vedla v jídelně válečnou poradu a pan Fousek bojoval předem prohranou bitvu. (27)
5.	"That's two buns' worth!" (89)	„Za to jsem mohl mít dvě žemle!“ (77)	„To je jako za dva koláčky.“ (85)

Tabulka 25: Použití slovníkových protějšků – Hilská

Hilská ve všech příkladech výše používala slovníkové protějšky slov z VT, které však nekorespondují se situačním kontextem či nezní přirozeně. U prvního příkladu přeložila sloveso *charge* jako *účtovat*, toto české sloveso by se však spíše hodilo do kontextu účtování nějakých poplatků v oblasti ekonomie. U druhého příkladu přeložila *edition* jako *vydání*, kdy se *vydání* spíše primárně pojí s nějakým vydáním určité publikace. U třetího příkladu přeložila *awfully* jako *děsně*. Zde se může jevit neutrálnější vyjádření Křesťanových *celé* jako vhodnější. U čtvrtého

příkladu přeložila podstatné jméno *council* jako *rada* a spojení *válečná rada* se pak nejví jako zcela funkční, jelikož toto slovní spojení má spíše konotace s historií a válkami – řešení Křesťanových se zdá být více uzuální. U pátého příkladu překládá podstatné jméno *buns* jako *žemle*. Slovo *žemle* je sice jedním ze slovníkových protějšků slova *bun*, nejsem si však jistá, zda by si dětský čtenář dokázal představit, jak *žemle* vypadá. Křesťanovy zde volí překlad *koláčky*, který se jeví jako více funkční. Sama bych pro lepší pochopení pro dětského čtenáře vybírala ze slov koláček, buchta či nějaký sladký bochánek.

5.1.5.1 Shrnutí analýzy V

Na základě výsledků této analýzy lze tvrdit, že v překladu Hilské se v některých případech objevoval upravený doslovný překlad a některá její překladatelská řešení nešla vyhodnotit jako zcela funkční. Oproti tomu se překlad Křesťanových jevil jako více komunikativní, kdy například používaly uzuálnější české kolokace či měnily aktuální větné členění tak, aby usnadnily čtivost textu.

5.1.6 Analýza VI – Kurzíva

Jako šestý parametr pro svou analýzu jsem zvolila použití emfatické kurzívy v překladech. Celkem jsem vycházela z 30 příkladů, kde byla kurzíva použita buď Hilskou i Křesťanovými, nebo jen Hilskou či jen Křesťanovými.

5.1.6.1 První část analýzy VI

V první části analýzy VI jsem postupovala tak, že jsem nejprve zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 30 je takových, že v nich kurzívu použila jak Hilská, tak Křesťanovy. Celkem jsem našla 3 příklady a ty uvádím do tabulky 26.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"Every morning?" (11)	„Každý den?“ (13)	„Každé ráno?“ (12)
2.	"Fivepence!" he said, bitterly. (89)	„Deset pencí!“ trpce litoval. (77)	„Dvacet pencí!“ řekl hořce. (85)
3.	"Mr and Mrs Brown," he repeated in a dazed voice. (92)	„K Brownovým,“ opakoval omráčeně. (82)	„K Fouskovým?“ opakoval jako ve snu. (89)

Tabulka 26: Příklady použití kurzívy – Hilská i Křesťanovy

U všech třech příkladů je viditelné, že se jak Hilská, tak Křesťanovy rozhodly použít kurzívu pro zvýraznění aspektu udivení a rozhořčení, která byla pro tento účel použita i ve VT.

U prvního příkladu je situační kontext takový, že paní Brownová/Fousková sděluje Paddingtonovi, že u nich doma bude moci snídat marmeládu každý den, na což není medvídek zvyklý, proto část sdělení zopakuje a pro zvýraznění údivu je použita kurzíva.

U druhého příkladu je kurzívou zvýrazněn aspekt rozhořčení, kdy si Paddington nahlas pomyslí, jak je možné, že si za určitý obnos zakoupí divadelní kukátko a poté ho musí vrátit.

U třetího příkladu jde o situaci, kdy sira Blooma/Košatu navštíví Paddington o divadelní pauze v jeho šatně a vyleká sira natolik, že nemůže uvěřit tomu, co slyší, a jedna z pro něj nepochopitelných informací je v textu zvýrazněna pomocí kurzívy.

5.1.6.2 Druhá část analýzy VI

V druhé části analýzy VI jsem postupovala tak, že jsem ze zbylého počtu 27 příkladů z prvotního počtu 30 příkladů, ze kterého jsem odečetla příklady, kde kurzívu použily jak Hilská, tak Křesťanovy, vytvořila graf 3 níže, ve kterém jsou procentuálně znázorněny hlavní výsledky. Ty jsou takové, že z celkového počtu 27 příkladů bylo 22 takových, kde kurzívu použila pouze Hilská, a 5 takových, kde kurzívu použily pouze Křesťanovy.

Graf 3: Rozdíl ve frekvenci používání kurzívy pouze jednou překladačkou/překladačkami

Z grafu 3 lze vyčíst, že Hilská používala kurzívu častěji než Křesťanovy. Hilská použila kurzívu ve 22 případech z 27 (**81 %**), Křesťanovy použily kurzívu v 5 případech z 27 (**19 %**).

Některé z příkladů použití kurzívy Hilskou uvádím do tabulky 27.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"A bear? On Paddington station?" (8)	„ <i>Medvěd?</i> Na nádraží Paddington?“ (8)	„Medvěd? Tady na nádraží?“
2.	It is a bear! (8)	<i>Je to medvěd!</i> (8)	Je to medvěd! (8)
3.	"Paddington!" said the inspector, disbelievingly. (47)	„ <i>Paddington!</i> “ opakoval inspektor nevěřičně. (44)	„Paddington?“ zopakoval dozorce nevěřičně. (47)

4.	"Green ones!" Even Mr Brown looked worried. (78)	„Zelené!“ To už dělalo starost i panu Brownovi. (68)	„Zelené?“ Dokonce i pan Fousek vypadal ustaraně. (75)
5.	"One pound fifty?" he repeated. "One pound fifty?" (85)	„Čtyři libry padesát?“ opakoval. „Čtyři libry padesát?“ (75)	„Sedm liber a padesát pencí?“ opakoval. „Sedm liber padesát?“ (82)
6.	"Did you say <i>persons</i> are expected to abide by the regulations?" (49)	„Říkal jste, že <i>osoby</i> se musí řídit předpisy?“ (45)	„Řekl jste, že se očekává, že osoby se budou řídit pravidly?“ (49)
7.	You <i>are</i> Mr Brown, aren't you? (81)	<i>Jste</i> přece pan Brown? (72)	Jste přece pan Fousek, nebo ne? (78)
8.	Mr <i>Henry</i> Brown?" (81)	Pan <i>Henry</i> Brown? (72)	Pan Karel Fousek?“ (78)
9.	" <i>That's</i> my best one!" (52)	„ <i>Tenhle</i> je na lepší!“ (48)	„ <i>Tenhle</i> je můj nejlepší.“ (51)
10.	" <i>The</i> man, said Paddington patiently. (91)	„ <i>Ten</i> člověk,“ trpělivě opakoval Paddington. (81)	„No přece tamtoho,“ vysvětloval Paddington trpělivě. (87)
11.	"The nasty man." (91)	„ <i>Ten hnusák.</i> “ (81)	„Toho zlého.“ (87)
12.	He was busy pasting in a picture of Sir Sealy Bloom, which the great man had signed: 'To Paddington, with grateful thanks'. (97)	Lepil si fotografii sira Sealyho Blooma, kterou mu ten skvělý muž podepsal: <i>Paddingtonovi s díky.</i> (87)	Lepil si fotku sira Čestmíra Košaty, kterou mu mistr podepsal „ <i>Paddingtonovi s vřelým díkem.</i> “ (93)

Tabulka 27: Příklady použití kurzívy – Hilská

V prvních pěti příkladech se jedná o použití kurzívy pro zvýraznění aspektu údivu. V šestém až osmém příkladě se jedná o použití kurzívy pro zvýraznění ujištění.

V devátém a desátém příkladě se jedná o použití kurzívy pro zvýraznění toho, že určitá věc/osoba je důležitou a specifickou věcí/osobou pro danou situaci.

Jedenáctý příklad je zajímavý tím, že Hilská do svého překladu kurzívu přidala, byť ve VT vyznačena není. Kurzíva větu nijak nenarušuje, proč ji však Hilská přidala není zcela patrné.

Ve dvanáctém příkladě se jedná o použití kurzívy za účelem grafického oddělení textu. Ve VT je část oddělena pomocí jednoduchých uvozovek, Křest'anovy část oddělily pomocí dvojitých uvozovek.

Z příkladů je patrné, že v porovnání s VT má Hilská tendenci kurzívu spíše zachovávat. Výhodou, kterou zachování kurzívy v překladu může mít, je například výhoda pro rodiče, kteří když budou tuto knihu svým dětem předčítat, mohou díky naznačené kurzívě poznat, že lze v daných úsecích více experimentovat s intonací.

Příklady použití kurzívy Křest'anovými uvádím do tabulky 28.

	Bond	Hilská	Křest'anovy
1.	"After all, <i>what?</i> " (11)	„Co – nakonec?“ (12)	„A navíc <i>co?</i> “ (11)
2.	"I'm <i>very</i> thirsty," he said. (13)	„Mám velkou žízeň,“ povídá. (14)	„Mám <i>velikánskou</i> žízeň,“ odpověděl. (13)
3.	"It's not a <i>what</i> ," said Judy. (23)	„To není žádné co,“ odpověděla Judy. (21)	„To není <i>to</i> ,“ odpověděla Juditka. (22)
4.	At least, he liked <i>his</i> sort of geography, (30)	Nebo alespoň měl rád zeměpis po svém způsobu, (29)	Přesněji, měl rád <i>svůj</i> druh zeměpisu, (30)
5.	"I thought it was supposed to be <i>my</i> birthday," (116)	„Myslel jsem, že to měly být moje narozeniny,“ (103)	„Myslel jsem si, že jsou to <i>moje</i> narozeniny,“ (111)

Tabulka 28: Příklady použití kurzívy – Křest'anovy

V prvním příkladě vidíme zvýraznění kurzívou pro potřebu dalšího vysvětlení. Ve druhém příkladě se jedná o zvýraznění množství potřeby, kdy je už samotné přídavné jméno morfologicky zvýrazněno a je tak otázkou, zda bylo zachování kurzívy nutné. Ve třetím příkladě jde o zvýraznění menší míry

rozhořčení (dle situačního kontextu). Ve čtvrtém a pátém příkladě se poté jedná o zvýraznění něčeho specifického.

Křesťanovy v těchto příkladech použily kurzívu na stejných místech, kde se nacházela ve VT. Hilská má dle dat vypsanych výše daleko větší tendenci kurzívu zachovávat na stejných místech, kde se nachází ve VT, a je tak zajímavé, že se u těchto příkladů rozhodla tento typ písma nezachovat.

5.1.6.3 Kurzíva ve VT

Mimo hlavní zjištění toho, do jaké míry se překladové verze v použití emfatické kurzívy lišily, jsem se zaměřila i na to, kolikrát byla ve VT kurzíva použita, ale ani Hilská, ani Křesťanovy ji ve svém překladu nepoužily a často volily jiné strategie pro zdůraznění. Celkem jsem našla **40** příkladů, kdy ve VT kurzíva byla a kdy překladatelky buď kurzívu a zdůraznění výpovědi v překladech nezaznačily, nebo místo kurzívy použily jiné strategie pro zdůraznění. To, že se v anglicky psaném textu kurzíva objevuje častěji než v česky psaném textu, je vcelku obvyklé, jelikož angličtina kurzívu používá pro zdůraznění výpovědi často, čeština se však může uchýlit i k jiným strategiím pro vyjádření důrazu.

Níže v tabulkách uvádím některá řešení Hilské a Křesťanových, kdy se rozhodly kurzívu nepoužít a důraz vyjádřit jiným způsobem.

Tabulka 29 ukazuje použití ilokuční částice²⁰ Hilskou.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"I shall sit at home and listen to the wireless in peace and quiet. (84)	„ To já budu pěkně sedět doma a v klidu a tichu poslouchat rádio. (74)	„Já budu radši sedět doma a v klidu poslouchat rádio. (81)

Tabulka 29: Použití ilokuční částice – Hilská

²⁰ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ILOKUČNÍ_ČÁSTICE

Tabulka 30 ukazuje použití modifikační částice²¹ Hilskou.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"You <i>are</i> a bear, aren't you?" he added. (93)	„Jste přece medvěd, že?“ (82)	„Jsi medvěd, nebo ne?“ dodal. (89)

Tabulka 30: Použití modifikační částice – Hilská

Tabulka 31 ukazuje použití modifikační částice Křesťanovými.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	if you <i>are</i> coming home with us you'd better know our names. (12)	když jdeš k nám domů, měl bys asi vědět, jak se jmenujeme. (13)	když tedy jdete s námi domů, měl byste asi znát naše jména. (12)

Tabulka 31: Použití modifikační částice – Křesťanovy

Tabulka 32 ukazuje použití ujišťovací částice²² Hilskou i Křesťanovými.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Paddington <i>did</i> look much cleaner (34)	A Paddington opravdu vypadal mnohem čistěji (33)	Paddington opravdu byl mnohem čistší (34)
2.	"Do you <i>have</i> to bring marmalade sandwiches to the theatre?" (87)	„ Opravdu si musíš nosit sendviče s marmeládou do divadla?“ (76)	„ Vážně si musíš do divadla nosit marmeládové sendviče?“ (83)
3.	"Well, I <i>would</i> have rescued you if you'd wanted it," (94)	„Ale já bych vás skutečně byl vysvobodil, kdybyste chtěla,“ (84)	„Já bych vás doopravdy zachránil, kdybyste chtěla,“ (91)
4.	The second half <i>was</i> much better than the first. (96)	A druhá polovina skutečně lepší byla. (85)	Druhá půlka opravdu byla lepší, než ta první. (92)

Tabulka 32: Použití ujišťovací částice – Hilská i Křesťanovy

²¹ Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/MODIFIKAČNÍ_ČÁSTICE

²² Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/UJIŠŤOVACÍ_ČÁSTICE

5.1.6.4 Shrnutí analýzy VI

Celkové výsledky analýzy jsou takové, že Hilská používala kurzívu pro zdůraznění častěji než Křest'anovy. Ve velké většině příkladů používala kurzívu tam, kde byla naznačena ve VT, výše jsem však dokázala i to, že její strategie používat kurzívu na základě VT nebyla vždy zcela konzistentní.

V poslední části analýzy jsem poukázala na to, že kurzíva se v anglicky psaných textech používá daleko častěji než v těch českých a že v češtině lze použít jiné prostředky pro zdůraznění výpovědi, jak tomu bylo v určitých případech v překladu Hilské i Křest'anových.

5.1.7 Analýza VII – Stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání)

Jako sedmý parametr pro svou analýzu jsem zvolila rozdíly v tykání a vykání medvídku Paddingtonovi dalšími účastníky komunikace při jejich prvním setkání. Celkem jsem vycházela z 20 příkladů, kdy se Paddington poprvé setkal s dalšími postavami v knize a tyto postavy si mohly vybrat, zda ho poprvé osloví tak, že mu budou tykat či vykat.

Jelikož se tato analýza zaměřuje na to, která z překladatelek více stylizovala hlavní postavu Paddingtona jako malé dítě, bylo důležité zjistit, ve které překladové verzi postavy Paddingtonovi při prvním setkání tykaly a tím ho tedy stylizovaly jako malé dítě.

5.1.7.1 První část analýzy VII

V první části analýzy VII jsem postupovala tak, že jsem nejprve zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 20 je takových, že v nich panuje shoda v použití buď tykání, nebo vykání. Shoda mezi překladatelkami panovala v 7 příkladech pro tykání a v 9 příkladech pro vykání. Oslovení způsobem tykání v obou překladech se objevilo na místech, kde s Paddingtonem poprvé hovořili: dcera Judy/Juditka, syn Jonathan/Jonatán, zřízenec kontrolující lístek v metru, inspektor v metru, detektiv, který hledal ztraceného Paddingtona, herečka Sára a soused pan Curry/Hněvkovský. Některé příklady uvádím do tabulky 33.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Judy took one of his paws. "Come along, Paddington. We'll take you home and you can have a nice hot bath. Then you can tell me all about South America. (18)	Judy ho vzala za tlapku. „Tak pojd', Paddingtone. Odvezem tě domů a vykoupáš se hezky v horké vodě. Pak mi budeš povídat o Jižní Americe. (18)	Juditka ho chytla za tlapku. „Pojd', Paddingtone. Vezmeme tě domů a tam si dáš pořádnou horkou koupel. A potom mi můžeš povyprávět o Jižní Americe. (18)

2.	Jonathan looked admiringly at Paddington. "Crikey," he said. "Fancy <u>you</u> making all this mess. (33)	Jonathan se na Paddingtona obdivně požíval. „Páni,“ povídá, „kdo by si pomyslel, že <u>naděláš</u> takovýhle svinčík. (32)	Jonatán se na Paddingtona obdivně zadíval. „Panejo. <u>Žes</u> tu ale natropil parádní nepořádek. (33)
----	---	--	--

Tabulka 33: Příklady tykání – Hilská i Křesťanovy

V prvním příkladě se jedná o konverzaci mezi dcerou Judy/Juditkou a Paddingtonem a ve druhém příkladě mezi synem Jonathanem/Jonatánem a Paddingtonem. Jelikož již Paddingtona berou jako součást rodiny a jedná se o menší děti není tedy překvapením, že se jak Hilská, tak Křesťanovy rozhodly pro tykání. Způsob oslovení nebyl ve VT nijak indikován (kromě osobního zájmena *you*).

Dále již zmíněné oslovení způsobem vykání se v obou překladech objevilo na místech, kdy s Paddingtonem poprvé hovořili: prodavač v obchodě, pan Gruber/Pelich, šatnářka v divadle, kulisák, Sir Sealy/Čestmír, podivný fotograf u pláže a nakonec tři reportéři, kteří si mysleli, že Paddington přeplul oceán. Některé příklady uvádím do tabulky 34.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	"It's not always the brightest things that fetch the most money, <u>Mr Brown</u> ," he had said. Mr Gruber always called Paddington 'Mr Brown,' and it made him feel very important. (70)	„Nejsou to vždycky ty nejblyštivější věci, za které člověk dostane nejvíc peněz, <u>pane Browne</u> ,“ povídal. Pan Gruber vždycky říkal Paddingtonovi „pane Browne“, a on si proto připadal důležitý. (63)	„Co se leskne, nemusí pokaždé přinést nejvíc peněz, <u>pane Fousku</u> .“ Pan Pelich Paddingtonovi vždycky říkal „pane Fousku“ a jemu to připadalo velice důstojné. (68–69)
2.	"Photograph, <u>sir</u> ?" Paddington turned to see an untidy man with a camera looking at him. (102)	„Foto, <u>pane</u> ?“ Paddington se otočil a uviděl, jak se na něj dívá neupravený muž s fotoaparátem. (91)	„Fotografii, <u>pane</u> ?“ Paddington se otočil a spatřil rozčuchaného muže s fotoaparátem. (98)

3.	"And you sat in that bucket all the time?" asked another man, taking a picture. (111)	„A to jste seděl celou tu dobu na tom kbelíku?“ zeptal se jiný a hned si ho vyfotografoval. (99)	„A celou dobu jste plul v tom kbelíku?“ zeptal se jiný muž a zmáčkl spoušť. (107)
----	--	---	--

Tabulka 34: Příklady vykání – Hilská i Křesťanovy

V prvním příkladě se jedná o konverzaci mezi panem Gruberem/Pelichem a Paddingtonem. Z druhé věty v tomto příkladě je patrné, že pan Gruber/Pelich Paddingtonovi vždy vyká a on si i díky tomu připadá důležitý. Zde tedy vykání signalizuje úctu k adresátovi.

Ve druhém příkladě se jedná o konverzaci mezi podivným fotografem u pláže a Paddingtonem. Zde fotograf Paddingtonovi vyká, jelikož mu tím chce signalizovat poněkud falešnou úctu – soudě dle situačního kontextu –, aby se medvídek nechal vyfotit a on dostal na oplátku zapláceno.

Ve třetím příkladě se jedná o konverzaci mezi jedním reportérem a Paddingtonem. Jelikož si reportér myslí, že medvídek přeplul oceán na kbelíku a je tedy někdo důležitý, v obou překladech je vykáním značena úcta a odstup k adresátovi.

5.1.7.2 Druhá část analýzy VII

V druhé části analýzy VII jsem postupovala tak, že jsem ze zbylého počtu 4 příkladů z prvotního počtu 20 příkladů, ze kterého jsem odečetla příklady, kde se Hilská s Křesťanovými shodly v použití buď tykání, nebo vykání, zjistila hlavní rozdíl v překladatelské strategii překladatelek. Výsledky byly takové, že Hilská stylizovala hlavní postavu Paddingtona jako dítě, tedy mu v jejím překladu postavy při jejich prvním setkání tykaly, častěji než tomu bylo u Křesťanových. Ze 4 příkladů byly 3 takové, kde tykání použila pouze Hilská, a 1 takový, kde tykání použily pouze Křesťanovy.

Příklady použití tykání Hilskou uvádím do tabulky 35.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	Mr Brown looked rather embarrassed. "Well . . . no. Er . . . as a matter of fact, we were wondering if we could help you ." Mrs Brown bent down. " You're a very small bear," she said. (9)	Pan Brown se octl poněkud v rozpacích. „Tedy... ne. Spíš nás napadlo, jestli nepotřebuješ něco ty .“ Paní Brownová se sehnula. „ Jsi velice malý medvěd,“ řekla. (10)	Pan Fousek se trochu zastyděl. „No... víte, my jsme vlastně s manželkou přemýšleli, zda nemůžeme nějak pomoci vám .“ Paní Fousková se k němu sklonila. „ Jste velice mladý medvěd.“ (9)
2.	"Oh!" Mrs Bird held the door open. "Oh, well in that case you'd best come on in. (23)	„Aha.“ Paní Birdová otevřela dveře dokořán. „V tom případě bude asi nejlepší, když půjdeš dál.“ (22)	„Ach tak!“ Paní Ptáčková jim podržela otevřené dveře. „V tom případě poid'te dál. (23)
3.	"Barkridges," he said, "Barkridges is grateful!" (66)	„Obchodní dům Barkridges,“ řekl slavnostně, „naš obchodní dům je ti vděčný!“ (59)	„Obchodní dům Barkridges je vám velmi zavázán!“ (65)

Tabulka 35: Příklady tykání – Hilská

V prvním příkladě se jedná o konverzaci mezi manželi Brownovými a Paddingtonem. Hilská zde použila tykání nejspíše proto, že nechtěla, aby byl mezi manželi a Paddingtonem patrný velký emoční odstup a chtěla spíše indikovat blízkost mezi účastníky komunikace v celkem napjaté situaci. Lze tvrdit, že se manželé chtějí tykáním medvídkovi jakýmsi způsobem přiblížit, jako kdybychom například v reálném světě viděli ztracené dítě na nádraží. Velká většina lidí by v rámci komunikace s ním také nejspíše použila tykání.

V druhém příkladě se jedná o konverzaci mezi paní Birdovou a Paddingtonem. Zde tykání u Hilské naznačuje určitou vlídnost a blízkost, se kterou paní Birdová k medvídkovi přistupuje.

Ve třetím příkladě se jedná o konverzaci mezi vedoucím obchodu a Paddingtonem. Zde Hilská použila tykání pro naznačení blízkosti a vděčnosti. Je však pravdou, že zrovna v tomto případě by překlad Křesťanových (použití vykání) mohl být i více funkční, jelikož spíše naznačuje úctu mezi účastníky komunikace, která je zde patrná.

Příklad použití tykání Křesťanovými uvádím do tabulky 36.

	Bond	Hilská	Křesťanovy
1.	You did quite right not to pay him any money. (103)	Dobře jste udělal, že jste mu nic nezaplatil. (92)	Tos udělal jedinež dobře, zes mu nic nezaplatil. (99)

Tabulka 36: Příklady tykání – Křesťanovy

V příkladě se jedná o konverzaci mezi poctivým fotografem na pláži a Paddingtonem. Křesťanovy se rozhodly použít tykání nejspíše pro zdůraznění blízkosti mezi účastníky komunikace.

5.1.7.3 Shrnutí analýzy VII

Celkové výsledky analýzy jsou takové, že Hilská stylizovala Paddingtona jako dítě, tedy mu v jejím překladu postavy při jejich prvním setkání tykaly, častěji než Křesťanovy. Názory na tykání a vykání Paddingtonovi mohou být rozporuplné. Tykání Paddingtonovi ho více stylizuje jako malé dítě a tím se tedy na postavy, které mu tykají, dá nahlížet tak, že se k němu nechovají jako k dospělému tvorovi a nevykazují vůči němu takovou míru respektu.

Ve VT se na Paddingtona odkazovalo pomocí vlastního jména, podstatného jména „bear“ či osobních zájmen „you“ a „it“, tím tedy nebylo explicitně naznačeno, k jakému způsobu oslovení by se mohly překladatelky spíše přiklonit.

Obecně záleží zejména na tom, jakým způsobem si překladatel danou situaci vyloží a jaký způsob oslovení se mu bude zdát jako více vhodný, pokud samozřejmě není nijak indikován ve VT. Jinými slovy je výběr daného způsobu oslovení často subjektivně ovlivněn názorem překladatele.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo na základě podrobné srovnávací analýzy v rámci několika parametrů vyhodnotit překladatelské strategie a překladatelská řešení Kateřiny Hilské a Lucie a Dominiky Křesťanových a navrhnout, či strategie a řešení se zejména na základě informací uvedených v teoretické části práce a také částečně na základě mé vlastní interpretace překladů zdají vhodnější pro překlad dětské literatury.

V teoretické části jsem se soustředila na uvedení a popis oblasti překladu dětské literatury, jejíž je kniha *Medvídek Paddington* součástí, a dále jsem si definovala dané parametry, které jsem získala z předběžné srovnávací analýzy překladů. U parametrů, které byly zcela relevantní pro překlad dětské literatury, bylo zejména důležité zjistit, jakým způsobem k jejich převodu přistupují různí teoretikové. Stanovené parametry byly následující: 1. délky vět, 2. zdobněliny, 3. spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky, 4. exotizace a domestikace u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek, 5. adekvátnost a přijatelnost překladu (míra přizpůsobení cílovému jazyku), 6. kurzíva použitá pro zdůraznění, 7. stylizace hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání).

S těmito parametry souvisely i výzkumné otázky a podotázky, které jsem si stanovila. První hlavní výzkumná otázka se zabývala strategiemi použitými u překladu parametrů relevantních pro dětskou literaturu, druhá výzkumná otázka se zabývala strategiemi použitými u překladu parametrů relevantních pro překlad obecně.

Hlavní výzkumná otázka 1: Které z překladatelek volí vhodnější překladatelské strategie pro dětské čtenáře?

- **Výzkumná podotázka 1:** Rozdělují věty častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 2:** Používají zdobněliny častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 3:** Používají hovorové a nespisovné jazykové prostředky v pásmu postav a v rámci Paddingtonových vzkazů častěji Křesťanovy nebo Hilská?

- **Výzkumná podotázka 4:** Používají u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek Křesťanovy a Hilská spíše metodu domestikace nebo exotizace?
- **Výzkumná podotázka 5:** Vykazuje větší míru přizpůsobení (přijatelnost) spíše překlad Křesťanových nebo Hilské?

Výzkumná otázka 2: Které další překladatelské strategie překladatelky používají a do jaké míry jimi své překlady odlišují?

- **Výzkumná podotázka 6:** Používají kurzívu pro zdůraznění častěji Křesťanovy nebo Hilská?
- **Výzkumná podotázka 7:** Stylizují hlavní postavu Paddingtona jako dítě (tykání při prvním setkání) častěji Křesťanovy nebo Hilská?

Abych mohla odpovědět na první hlavní výzkumnou otázku, bylo nutné nejprve odpovědět na výzkumné podotázky.

Odpověď na výzkumnou podotázku 1 je, že věty oproti výchozímu textu rozdělovaly v překladu častěji Křesťanovy. Křesťanovy výchozí text více adaptovaly a vytvořily tak více komunikativní překlad. Dle informací uvedených v teoretické části práce je rozdělování složitějších větných celků pro překlad dětské literatury hodnoceno jako vhodnější překladatelská strategie.

Odpověď na výzkumnou podotázku 2 je, že zdobněliny používala v překladu častěji Hilská. Dle informací uvedených v teoretické části práce se zdobněliny objevují v dětských knihách často a mají za úkol citově dobarvovat děj. Hilská zdobněliny často přidávala na základě vlastního rozhodnutí a používala je mimo jiné i pro stylizaci hlavní postavy Paddingtona jako někoho malého a roztomilého, což do překladu vkládalo více emocionalitu až sentimentu.

Odpověď na výzkumnou podotázku 3 je, že hovorové a nespisovné jazykové prostředky v pásmu postav a v rámci Paddingtonových vzkazů používala v překladu častěji Hilská. Dle informací uvedených v teoretické části práce pomáhají hovorové a nespisovné jazykové prostředky s převodem mluvenosti dané konverzace a také díky nim lze vhodně převést atmosféru dané situace. Pokud bylo již ve výchozím textu naznačeno, že daná postava nemluví zcela spisovně, Hilská se snažila tento aspekt promítnout i do svého překladu, a to častěji než Křesťanovy.

Odpověď na výzkumnou podotázku 4 je, že u překladu vlastních jmen, vlastních jmen místních a peněžních jednotek používaly Křesťanovy spíše metodu

domestikace, oproti tomu Hilská používala spíše metodu exotizace. Dle informací uvedených v teoretické části práce se stále vedou debaty o tom, zda je lepší metoda exotizace či domestikace, a to jak v překladu dětské literatury, tak v překladu obecně. Pokud bereme v potaz primární cílové čtenáře, což jsou spíše menší děti ve věku 6–8 let, bylo by nejspíše na místě vyhodnotit jako lepší strategii použití domestikace. Pokud by knihu četly spíše starší děti, mohla by být z důvodu obohacení a přístupu dětského čtenáře k cizí kultuře hodnocena jako vhodnější metoda exotizace.

Odpověď na výzkumnou podotázku 5 je, že větší míru přizpůsobení (přijatelnosti) cílovému jazyku a jeho normám vykazoval překlad Křesťanových. U Hilské se v některých případech objevil upravený doslovný překlad a některá její překladatelská řešení nešla hodnotit jako zcela funkční. Oproti tomu byl překlad Křesťanových spíše komunikativní, kdy používaly uzuálnější české kolokace či měnily aktuální větné členění tak, aby usnadnily čtivost textu.

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku 1 je tedy na základě prvních pěti výzkumných podotázek taková, že spíše **Křesťanovy volily ve svém překladu vhodnější překladatelské strategie pro dětské čtenáře**. Věty častěji rozdělávaly do kratších, srozumitelnějších a čtivějších větných celků, u překladu většiny jmen, názvů a peněžních jednotek volily metodu domestikace (tedy přizpůsobení primárnímu publiku – menším dětským čtenářům) a jejich překlad se jevil jako komunikativní a obecně vykazoval větší míru přizpůsobení cílovému jazyku. Je však důležité upozornit na to, že například na řešení Hilské spíše vytvářet a přejímat hovorové a nespisovné jazykové prostředky, aby se mluva postav v jejím překladu podobala mluvě postav ve výchozím textu, lze nahlížet jako na zdařilou strategii jejího překladu. Nelze tedy tvrdit, že by byl překlad Hilské celkově nevhodný pro dětské čtenáře.

Odpověď na druhou výzkumnou otázku je dále obsažena v odpovědích na výzkumné podotázky 6 a 7.

Odpověď na výzkumnou podotázku 6 je, že kurzívu pro zdůraznění používala v překladu častěji Hilská. Hilská se v tomto případě často inspirovala výchozím textem a emfatickou kurzívu do svého překladu vkládala na stejná místa. Tendence zachování emfatické kurzívy u Křesťanových byla daleko nižší.

Odpověď na výzkumnou podotázku 7 je, že se stylizací hlavní postavy Paddingtona jako dítěte (tykání při prvním setkání) se častěji setkáme v překladu Hilské. Již v praktické části práce jsem však uvedla, že to, že se medvídkovi tyká, nemusí nutně znamenat, že se jedná o nevhodné řešení. Pokud není ve výchozím textu způsob oslovení nijak indikován, velmi záleží na úhlu pohledu překladatele.

Má diplomová práce ukázala, že přístup k překladu dětské literatury je velmi komplexní proces. V posledních desetiletích se sice dětská literatura dostala do popředí, s tím se však objevily i různé přístupy k jejímu překladu. Jak vybrat ten „správný“ pak nemusí být vždy jednoznačné a lehké rozhodnutí. Pokud by měl být můj výzkum do budoucna dál rozpracován, bylo by jistě zajímavé a relevantní zaměřit se přímo na recepci mnou analyzovaných českých překladových verzí cílovými, tedy dětskými, čtenáři a zjistit, která verze se přímo jim zdá více funkční.

Summary

The aim of this thesis was to, within several parameters and on the basis of a detailed comparative analysis, evaluate the translation strategies and translation solutions of translators Kateřina Hilská and Lucie and Dominika Křesťanovy and to propose whose translation strategies and solutions seem to be more suitable for the translation of children's literature. This was evaluated mainly on the basis of the information presented in the theoretical part of this thesis and also on the basis of my own interpretation of the translations.

The first chapter of this thesis introduced the book *A Bear Called Paddington*. Information about the writer (Michael Bond), the translators (Kateřina Hilská, Dominika and Lucie Křesťanovy) and some possible interpretations of the story of the book were included as well.

The second chapter focused on children's literature and on describing some features which are important with regard to this type of literature. Firstly, it introduced how have approaches to children's literature developed over time and what the important factors that affect the development are. Secondly, it introduced the concept of childhood and how this concept can be perceived differently by individuals. Thirdly, it stated information about censorship in children's literature, why it happens and why it is not perceived as the best strategy. The chapter further described that children's literature or children's book do not have a set definition, many theorists have different opinions on what can be considered as children's literature and how to properly describe it. Lastly, the chapter focused on describing the target audience and the term connected with it which is the "dual audience". This term means that children's books are primarily read by children but adults can read them as well. Also, children can very frequently read those books thanks to adults because they pick the books for them.

The third chapter described the parameters which were the basis for the analyses in the practical part of this thesis. Firstly, it described sentence length and sentence boundaries. Opinions from theorists on whether to use longer and complex or shorter and easier to read sentences were included as well. Secondly, the chapter dealt with diminutives, how they are formed and how they appear in children's language and books very often. Thirdly, the chapter described the use of standard, colloquial, and non-standard language. It stated the definitions and how colloquial

or non-standard language tends to be censored from children's books and that some theorists do not agree with that. The fourth parameter mentioned in this chapter was domestication and exoticization. Many theorists have different opinions on whether the former or the latter strategy is more suitable for child readers. Domestication brings the text more towards the reader and that might help with understanding but exoticization, on the other hand, can enrich the reader and help them understand foreign cultures. The conclusion for this parameter was that there is no right or wrong strategy out of these two. The fifth parameter mentioned was the norm of adequacy and acceptability. An adequate translation, meaning the influence of the source text is visible in the translation, might negatively affect the readability, whereas creating an acceptable translation might improve the translation as a whole and make it sound more natural according to the target language norms. The sixth parameter mentioned was the usage of emphatic italics and how there is huge difference between emphasizing a word in English and in Czech. The last parameter dealt with the stylization of the main character (Paddington) as a child with regard to the ways of addressing that other characters from the book use when they have an encounter with him for the first time.

Before performing the comparative analysis, I defined one main research question with research sub-questions and another research question with research sub-questions. They were based on a preliminary analysis of the two translations. I chose this empirical approach because I wanted to make sure that the parameters I selected would be present in enough instances in both translations to make their quantification relevant. To answer the research sub-questions and also the research questions based on those answers, I performed the analysis of the two translations by Kateřina Hilská and Dominika and Lucie Křest'anovy, also taking into account the source text while analysing the translations. The research questions and sub-questions were as follows:

Main research question 1: Who chooses more appropriate translation strategies for child readers?

- **Research sub-question 1:** Do Křest'anovy or Hilská divide the sentences more often?
- **Research sub-question 2:** Do Křest'anovy or Hilská use diminutives more often?

- **Research sub-question 3:** Do Křesťanovy or Hilská use colloquial and non-standard language in the direct speech of characters and in Paddington's notes more often?
- **Research sub-question 4:** Do Křesťanovy or Hilská use rather domestication or exoticization in the translation of proper names, names of places and monetary units?
- **Research sub-question 5:** Does the translation of Křesťanovy or of Hilská show a greater degree of adaptation to the target language norms (is more acceptable)?

Research question 2: Which other translation strategies do the translators use and to what extent do these strategies differentiate their translations?

- **Research sub-question 6:** Do Křesťanovy or Hilská use emphatic italics more often?
- **Research sub-question 7:** Do Křesťanovy or Hilská make the main character Paddington look like a child (ways of addressing during the first encounter with other characters) more often?

In order to answer the first main research question, it was first necessary to answer the research sub-questions.

The answer to research sub-question 1 was that Křesťanovy divided sentences in comparison to the source text more often. They adapted the source text more and thus produced a more communicative translation.

The answer to research sub-question 2 was that diminutives were more frequently used in Hilská's translation. Hilská often added diminutives by her own decision and used them, among other things, to make the main character Paddington look like someone small and cute, which added more emotionality or even sentimentality to the translation.

The answer to research sub-question 3 was that colloquial and non-standard language in the direct speech of characters and in Paddington's notes were used more frequently in Hilská's translation. If it was already indicated in the source text that the character in question does not speak a completely standard language, Hilská tried to reflect this aspect in her translation more often than Křesťanovy.

The answer to research sub-question 4 was that for the translation of proper names, names of places and monetary units, Křesťanovy tended to use the domestication method, whereas Hilská tended to use the exoticization method. According to the information presented in the theoretical part of the thesis, there is still a debate about whether the exoticization or domestication method is more suitable, both in the translation of children's literature and in translation in general. If we take into account the primary target readers, which tend to be younger children, it would probably be appropriate to evaluate the use of domestication as a better strategy. If the book is read by older children, exoticization might be evaluated as a more appropriate method for the sake of enrichment and access of the child reader to a foreign culture.

The answer to research sub-question 5 was that a greater degree of adaptation (acceptability) to the target language and its norms was shown in the translation of Křestanovy. In Hilská's translation, a modified literal translation appeared in some cases and some of her translation solutions cannot be evaluated as fully functional. In contrast, the translation of Křesťanovy was more communicative, using more conventional Czech collocations or changing the functional sentence perspective to make the text easier to read.

Thus, the answer to main research question 1, based on the first five research sub-questions, is that **Křesťanovy chose more appropriate translation strategies for child readers in their translation**. They divided sentences into shorter, more comprehensible and readable sentence units more often, they chose the domestication method (i.e. adapting to the primary audience – younger child readers) for the translation of most names, places and monetary units, and their translation appeared to be communicative and generally showed a greater degree of adaptation to the target language. As far as diminutives and colloquial and non-standard language devices are concerned, they also appeared in their translation, but in smaller quantities than in Hilska's translation.

In order to answer the second research question, it was first necessary to answer the research sub-questions.

The answer to research sub-question 6 was that emphatic italics was used more often in Hilská's translation. In this case, Hilská often took inspiration from the source text and inserted the emphatic italics in the same places in her translation.

The tendency to retain the emphatic italics in the translation of *Křest'anovy* was much lower.

The answer to research sub-question 7 was that Hilská made the main character Paddington look like a child in terms of the ways of addressing during the first encounter with other characters more often. However, I already stated in the practical part of the thesis that the fact that other characters use T-form (a less formal form of address) when talking to Paddington for the first time, does not necessarily mean that this is an inappropriate solution. If the way of address is not indicated in any way in the source text, it depends very much on the translator's point of view.

My thesis has shown that the approach to translating children's literature is a very complex process. While children's literature has come to the fore in recent decades, it also brought different approaches to its translation with it. How to choose the 'right' one is not always a straightforward and easy decision. If my research were to be further developed in the future, it would certainly be interesting and relevant to focus directly on the reception of the Czech translated versions which I have analysed by the target, i.e. child, readers and to find out which version seems more functional to them.

Bibliografie

Primární zdroje

Bond, Michael, 1958. *A Bear Called Paddington*. First edition. London: William Collins.

Bond, Michael, 2000. *Medvídek Paddington*. Přeložila Kateřina Hilská. Praha: Albatros.

Bond, Michael, 2010. *Medvídek Paddington. Příběhy medvěda z nejtemnějšího Peru*. Přeložily Dominika Křesťanová, Lucie Křesťanová. Praha: Mladá fronta.

Sekundární zdroje

ADAM, Robert, 2003. Formy podání řeči. *Slovo a slovesnost*. **64**(2), 119–128.

ALVSTAD, Cecilia, 2010. Children's literature and translation. In: GAMBIER, Yves a Luc VAN DOORSLAER, ed. *Handbook of Translation Studies*. Volume 1. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 22–27.

COLLYAH, Bruce, 2008. *Anglicko-český, česko-anglický slovník*. Praha: Fin. Finder dictionaries.

Dominika Křesťanová, ©2008–2022. *Databáze knih* [online]. Praha: Databaze knih s.r.o. [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/prekladatele/dominika-krestanova-74>

Dominika Křesťanová, ©2022. *LinkedIn* [online]. Sunnyvale: LinkedIn Corporation [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://cz.linkedin.com/in/dominika-krestanova-29b24030>

GOLDSTONE, Bette P., 1986. Views of Childhood in Children's Literature Over Time. *Language Arts*. **63**(8), 791–798.

- GREPL, Miroslav a NEKULA, Marek, ©2012–2020. Ujišťovací částice. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/UJIŠŤOVACÍ_ČÁSTICE
- GREPL, Miroslav, ©2012–2020. Ilokuční částice. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ILOKUČNÍ_ČÁSTICE
- HERVEY, Sándor G.J, 1998. Speech Acts and Illocutionary Function in Translation Methodology. In: HICKEY, Leo. *The Pragmatics of Translation Topics in Translation 12*. Clevedon: Multilingual Matters, 10 – 24.
- HLAVSA, Zdeněk a DOKULIL, Miloš, 2000. Zvuková a grafická stránka jazyka. In: ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština – řeč a jazyk*. Praha: ISV, 29–53.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, ©2012–2020. Hovorový styl. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/HOVOROVÝ_STYL
- HORWELL, Veronica, 2017. Michael Bond obituary. *The Guardian* [online]. The Guardian. 28. 6. [cit. 18. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/books/2017/jun/28/michael-bond-obituary>
- HOUSE, Juliane, 2009. Moving Across Languages and Cultures in Translation as Intercultural Communication. In: BÜHRIG, Kristin, Juliane HOUSE a Jan D. TEN THIJE. *Translational Action and Intercultural Communication*. London and New York: Routledge, 7–39.
- HOUSE, Juliane, 2015. *Translation Quality Assessment. Past and Present*. London and New York: Routledge.
- JURMAN, Alexander, 2001. Pronominální oslovení (tykání a vykání) v současné češtině. *Slovo a slovesnost*. **62**(3), 185–199.

- Kateřina Hilská, ©2016–2022. *Obec překladaatelů* [online]. [cit. 16. 3. 2022].
Dostupné z:
<http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/H/HilskaKaterina.htm>
- KEMPE, Vera, BROOKS, Patricia J. a GILLIS Steven, 2007. Diminutives provide multiple benefits for language acquisition. In: SAVICKIENÉ, Ineta a Wolfgang U. DRESSLER. *The Acquisition of Diminutives. A cross-linguistic perspective*. John Benjamins Publishing Company, 319–342.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, 2000. *K teorii i praxi překladaatelů*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- KRČMOVÁ, Marie, ©2012–2020. Emfáze. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 3. 4. 2022]. Dostupné z:
<https://www.czechency.org/slovník/EMFÁZE>
- KUDĚJOVÁ, Lenka, 2013. *Globální překladaatelské strategie a jejich využití v různých typech textu (se zaměřením na hodnocení kvality překladaatelů)*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta filozofická.
- LATHEY, Gillian, 2006. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters
- LATHEY, Gillian, 2016. *Translating Children's Literature*. London and New York: Routledge.
- LEVÝ, Jiří, 2012. *Umění překladaatelů*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof.
- Lucie Křesťanová, ©2008–2022. *Databáze knih* [online]. Praha: Databáze knih s.r.o. [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z:
<https://www.databazeknih.cz/prekladatele/lucie-krestanova-3132>
- Lucie Křesťanová, ©2022. *LinkedIn* [online]. Sunnyvale: LinkedIn Corporation [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://cz.linkedin.com/in/lucie-krestanova-05bb297b>

- LUŠKOVÁ, Kristýna, 2020. *Komparativní analýza dvou překladů knihy Lev, čarodějnice a skříň od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury*. Olomouc. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta filozofická.
- LYNCH-BROWN, Carol a TOMLINSON, Carl M., 1998. Children's Literature, Past and Present: Is There a Future?. *Peabody Journal of Education*. **73**(3/4), 228–252.
- MACLEOD, Anne Scott, 1983. Censorship and Children's Literature. *The Library Quarterly: Information, Community, Policy*. **53**(1), 26–38.
- Medvídek Paddington. *Albatros Media* [online]. Praha: Albatros Media a.s. [cit. 24.4.2022]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/tituly/76908801/medvidekpaddington/?fbclid=IwAR3GXszFM77CxWaBH1u8WFzL2I07vTAX37kaQu7mONNVPNiDz5bQSQ4ebo>
- MUNDAY, Jeremy, 2016. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. 4th ed. London and New York: Routledge.
- NEBESKÁ, Iva, ©2012–2020. Spisovná čeština. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 1. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/SPISOVNÁ_ČEŠTINA
- NEKULA, Marek, ©2012–2020. Modifikační částice. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/MODIFIKAČNÍ_ČÁSTICE
- O'SULLIVAN, Emer, 2005. *Comparative Children's Literature*. London and New York: Routledge.
- OITTINEN, Riitta, 2000. *Translating for children*. New York and London: Garland Publishing, Inc.

- PUURTINEN, Tiina, 1998. Syntax, Readability and Ideology in Children's Literature. *Meta*. **43**(4), 524-533.
- RUSÍNOVÁ, Zdenka a NEKULA, Marek, ©2012–2020. Deminutivum. Revidovali Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 31. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DEMINUTIVUM>
- SHAVIT, Zohar, 1980. The Ambivalent Status of Texts: The Case of Children's Literature. *Poetics Today*. **1**(3), 75–86.
- SHAVIT, Zohar, 2006. Translation of Children's Literature. In: LATHEY, Gillian. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters, 25–40.
- SCHLEIERMACHER, Friedrich, 2021. On the different methods of translating. In: VENUTI, Lawrence. *The Translation Studies Reader*. 4th ed. London and New York: Routledge, 51–71.
- SMITH, Angela, 2006. Paddington Bear: A Case Study of Immigration and Otherness. *Children's Literature in Education*. **37**(1), 35–50.
- STOLZE, Rade Gundis, 2003. Translating for Children – World View or Pedagogics? *Meta*. **48**(1-2), 208–221.
- TABBERT, Reinbert, 2002. Approaches to the translation of children's literature: A review of critical studies since 1960. *Target. International Journal of Translation Studies*. **14**(2), 303-351.
- The author, ©2022. *Paddington* [online]. [cit. 16. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.paddington.com/gb/back-in-1958/michael-bond/>
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, ©2008-2012. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 1. 4. 2022], heslo „Slovníček – vybrané pojmy“. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=891>

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, ©2008–2012. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 24. 1. 2022]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

VENUTI, Lawrence, 1995. *The translator's invisibility. A history of translation*. London and New York: Routledge.

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

- Tabulka 1: Příklady rozdělování vět oproti VT – Křesťanovy
- Tabulka 2: Příklady použití zdrobnělin (přidání) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 3: Příklady použití zdrobnělin (podle VT) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 4: Příklady použití zdrobnělin (stylizace Paddingtona) – Hilská
- Tabulka 5: Příklady použití zdrobnělin (přidání) – Hilská
- Tabulka 6: Příklady použití HJP (morfologická rovina) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 7: Příklady použití HJP (lexikální rovina) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 8: Příklady použití HJP (stylizace mluvy Paddingtona) – Hilská
- Tabulka 9: Příklady použití HJP (stylizace mluvy rodičů) – Hilská
- Tabulka 10: Příklady použití HJP (stylizace mluvy dětí) – Hilská
- Tabulka 11: Příklady použití HJP (stylizace mluvy taxikáře) – Hilská
- Tabulka 12: Příklady použití NJP (stylizace mluvy taxikáře) – Hilská
- Tabulka 13: Příklady použití NJP (stylizace mluvy cestujícího v metru) – Hilská
- Tabulka 14: Příklady použití NJP (stylizace mluvy fotografa) – Hilská
- Tabulka 15: Příklady použití NJP (stylizace mluvy inspektora v metru) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 16: Příklady použití NJP (vzkazy Paddingtona) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 17: Příklad použití exotizační metody (vlastní jméno) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 18: Příklady použití exotizační metody či kombinace exotizace a domestikace (vlastní jména místní) – Hilská i Křesťanovy
- Tabulka 19: Exotizační metoda – Hilská, domestikační metoda – Křesťanovy (vlastní jména)
- Tabulka 20: Exotizační metoda – Hilská, domestikační metoda – Křesťanovy (peněžní jednotka)
- Tabulka 21: Problém v tématu a rématu – Hilská
- Tabulka 22: Příliš doslovné vyjádření – Hilská
- Tabulka 23: Nadbytečné použití konverzačních frází – Hilská
- Tabulka 24: Méně uzuální vyjadřování – Hilská
- Tabulka 25: Použití slovníkových protějšků – Hilská

Tabulka 26: Příklady použití kurzívy – Hilská i Křesťanovy

Tabulka 27: Příklady použití kurzívy – Hilská

Tabulka 28: Příklady použití kurzívy – Křesťanovy

Tabulka 29: Použití ilokuční částice – Hilská

Tabulka 30: Použití modifikační částice – Hilská

Tabulka 31: Použití modifikační částice – Křesťanovy

Tabulka 32: Použití ujišťovací částice – Hilská i Křesťanovy

Tabulka 33: Příklady tykání – Hilská i Křesťanovy

Tabulka 34: Příklady vykání – Hilská i Křesťanovy

Tabulka 35: Příklady tykání – Hilská

Tabulka 36: Příklady tykání – Křesťanovy

Grafy

Graf 1: Rozdíl ve frekvenci používání zdobnělin pouze jednou překladatelkou/překladatelkami

Graf 2: Rozdíl ve frekvenci používání NJP pouze jednou překladatelkou/překladatelkami

Graf 3: Rozdíl ve frekvenci používání kurzívy pouze jednou překladatelkou/překladatelkami

Přílohy

Do příloh této práce vkládám CD obsahující veškeré příklady použité pro srovnávací analýzu, které jsem získala z knihy *A Bear Called Paddington* od Michaela Bonda a také z obou českých překladů této knihy, a to od Kateřiny Hilské (2000) a Dominiky a Lucie Křesťanových (2010).